

Desetiletka v letech u Písku- pravolevý oportunismus v praxi

„ KECY V KLECI“

Nebo- li:

„Iniciativní blbec horší užitečného idiota“.

1997

Horváthová Jana – MF Dnes – 6.5.97

Předseda Společenství Romů na Moravě Karel Holomek, jeden z iniciátorů trestního oznámení na lidi podezřelé z genocidy Romů, za II.sv.války. Není však jasné, kdo z dozorců žije. J.Horváthová se k tomu vyjádřila:

"Ještě důležitější než podat žalobu na jednoho či dva žijící četníky je upozornit veřejnost, že zde existoval tábor jen pro Romy a že plán na jeho zřízení vyšel z českých hlav," řekla Horváthová.

Bratinka Pavel – ČTK – 12.5.97

"Jestliže nacisté připravovali a během druhé světové války páchali na romském etniku stejnou záhubu jako na židovském, bezbrannost romských obětí pokračovala i po skončení druhé světové války. Nejenže komunistický režim odmítal věnovat pozornost osudu romských obětí, které prošly tragédií druhé světové války, a upíral romské komunitě její národní či etnickou identitu, ale neváhal zde, na místě bývalého tábora, prosadit v osmdesátých letech realizaci projektu díla socialismu - velkokapacitní vepřín...," připomněl Pavel Bratinka

Lidové noviny - 13.5.97

Ministr Pavel Bratinka připomněl, že téměř čtvrtina romských vězňů zahynula v důsledku nelidských životních podmínek přímo v tábore. "Zde v Letech před pětapadesáti lety započala fakticky nacistická genocida českých Romů během druhé světové války. Holocaust Romů na území tehdejšího Protektorátu Čechy a Morava byl téměř úplný,"

Ruml Jan – ČTK – 13.5.97

Ministr Ruml svůj závazek, že se zasadí o zrušení vepřína jakožto zneuctění místa, kde za druhé světové války umírali zejména čeští Romové i další lidé "žijící cikánským způsobem života", vyjádřil na pondělním setkání v Letech, kterého se zúčastnili zástupci vlády i dalších institucí.

Trojan Václav – ČTK – 13.5.97

LETY (okres Písek) 13.května (ČTK) - Neformální skupina účastníků, jež se dnes sešla na pietním aktu u památníku obětem někdejšího romského koncentračního tábora v Letech na Písecku, bude na návrh zástupce Helsinského občanského shromáždění Václava Trojana dohlížet na splnění slibu ministra vnitra Jana Rumla. Ten slíbil, že se zasadí o zrušení vepřína na místě někdejšího romského tábora. "Doufám, že příští rok už zde tento symbol arogance vůči lidskému utrpení, který projevil komunistický režim a dosud toleroval režim současný, nebude," prohlásil Trojan. Dodal, že v opačném případě členové neoficiální "kontrolní skupiny" zahájí bourání vepřína sami. O svém úmyslu hodlají písemně informovat představitele vlády.

Havel Václav - Listy Písecka – 14.5.97

Václav Havel při slavnostním odhalení 1995 tehdy uvedl: Sběrný cikánský tábor byl zřízen na rozkaz německých nacistických činitelů. Byli to však čeští četníci, kteří tábor spravovali a vězně hlídali. Byli to Češi z okolí tábora, kdo využívali laciné pracovní síly cikánských vězňů. Jen málo z těchto Čechů nalezlo dostatek soucitu a odvahy, aby zmírnili jejich tragický úděl. Byli to však také čeští lékaři, kteří vězně léčili a další Češi, kteří dokázali cikánské rodiny s nasazením života skývat před deportacemi.

Ruml Jan - Listy Písecka - 14.5.97

Na pietním aktu v Letech: Ministr vnitra Jan Ruml zdůraznil, že jeho rezort je připraven tuto věc vyšetřovat, viníky nalézt a postavit před soud.“ Nemyslím si, že by bývalí táboroví dozorcí, kterým se prokáže vina, měli být ve svém značně pokročilém věku zavřeni do vězení. Přiznání viny je však otázkou národního svědomí“ uvedl ministr.

1998

Hlavní body programu Tošovského vlády

27.1.1998 Lidové noviny

Školství, kultura, národnostní a ekologická politika:

- Bude usilovat o změnu přístupu většinové populace k romské minoritě a zasadí se o rychlý postih rasistických projevů

Vybuduje na místě bývalého internačního tábora v Letech u Písku důstojný památník

TrojanVáclav – Lidové noviny – 19.2.98

Otiskl mimo jiné v názorech:

„Zamysleme se nad faktem, že naše vláda, ač je vázána mezinárodními úmluvami o důstojném udržování památky rasových obětí z druhé světové války, neodstranila prasečí farmu v Letech, kde byl koncentrační tábor, ve kterém zahynuly stovky Romů. To vše jsou projevy rasových předsudků v naší politické kultuře. Mimochodem - ten tábor byl veden a řízen výhradně českými protektorátními četníky.

Vladimír Mlynář - 5.3.1998- v rozh.pro Magazín Mladé fronty Dnes

„Já sám jako ministr mnoho času nemám, a proto jsem si stanovil přesné cíle. Kromě dlouhodobých věcí jako je vzdělání či zaměstnanost Romů se především snažím změnit to, co bych nazval normotvorným přístupem politiky k Romům. Romská problematika se například poprvé v historii ocitla v programovém prohlášení vlády, v podobě obsahující závazek vybudovat v Letech, na místě, kde je dnes vepřín a kde byl za války internační tábor pro Romy, důstojný památník.“

* Kolegové z vlády neprotestovali proti této - řekněme jednotlivosti?

„Zeptal jsem se jich, zda by tento bod zpochybňovali, kdyby vepřín stál na místě terezínské Malé pevnosti. A tábor v Letech byl takovým Terezínem.“

10.4.1998- ČTK

V Letech na Písecku by mělo vzniknout Muzeum romského holocaustu:

Horáková Monika : "Nedojde-li k dohodě, existuje i možnost vyvlastnění a odkupu za odhadní cenu,"

17.4.1998- Mladá fronta Dnes

Prokopec Zdeněk : přednosta pís. Okr. "Buď bude vepřín zbourán, nebo zůstane na svém místě. Ve druhém případě ovšem musí být výrazně upraveno okolí nynějšího památníku, aby bylo zřejmé jeho odlišení od vedlejšího zemědělského areálu." "Firmu AGPI nezajímají peníze. Chce klíč od nové výkrmny se srovnatelnou kapacitou."

Vladimír Mlynář. "O jiných variantách, než je demolice výkrmný, se neuvažuje. Předpokládám, že zhruba do poloviny května dospějeme ke konkrétnímu výsledku," prohlásil.

25.4.1998- Lidové noviny

Růžička Čeněk : "Byl to pro mě šok, když jsem se dozvěděl, že můj děda a další příbuzní zemřeli v českém koncentráku." "Prasečák na takovém místě, to je k neuvěření. Vždyť tam umřel můj děda."

Návrh, jestli by peníze, které by odstranění vepřína vyžadovalo - asi 350 milionů korun - neměly být spíš použity na programy pro živé Romy-

Čeněk Růžička : "To by šlo do ztracena - na soutěže romských miss, tanečky a učitelky, které Romům nerozumějí. To je ten rozdíl v mentalitě. Podívejte se, na co my klademe důraz" a ukazuje fotografie jejich honosné rodinné hrobky v Pardubicích. "Chápete, proč nás existence toho prasečáku v Letech tak bolí? Když je nějaké výročí, raději si utrheme od úst, abychom mohli hrob našich předků zasypat krásnými květy. Takoví jsme."

7.5.1998 – Zemské noviny – O čem se mluví

Matěj Šarközi : »Názor můj a ostatních Romů je stejný - vepřín by měl zmizet. Je to neetické a nedůstojné. Už jen ten zápach, co se z vepřína šíří. Češi také nemají u Terezína postavenou nějakou velkovýkrmnou,« »Není to jen věc památky zemřelých Romů, kterých v letském táboře na následky nelidských podmínek zahynulo kolem 300, ale i politické rozhodnutí. Situaci kolem památníku pečlivě sledují mezinárodní nevládní organizace a při každé vhodné či méně vhodné příležitosti se to ČR vytýká.«

Zárybnický Jan , starosta obce Lety: »Pokud by komplex zůstal na svém místě, ušetří stát desítky milionů korun. Nabízí se otázka, jestli by se tyto peníze nedaly využít mnohem užitečněji a účelněji. Zdá se, že na celém sporu vydělávají především stavební firmy. My bychom mohli Romům nabídnout nedaleko táborového hřbitova jiný obecní pozemek, na kterém by se mohl postavit důstojný památník, muzeum, byty nebo třeba i továrna.«

13.5.1998 – Zpravodajství ČTK

Dohoda o odstranění vepřína nebyla uzavřena s a.s. AGPI Písek.

Mlynář Vladimír : "Zhruba čtyři měsíce jsme vedli složitá jednání o vyřešení tohoto problému a musím bohužel říci, že do této chvíle se nám nepodařilo najít dohodu. Stále ještě věřím, že se nám to podaří, zbývá na to ještě deset dní." "Materiál o této otázce předložím vládě ještě do červnových voleb, ostatně tato záležitost je v programovém prohlášení a vláda ji musí splnit. Jde o to, jaké varianty řešení budu vládě předkládat. Zda to bude jen varianta vyvlastnění (velkovýkrmný) za úhradu podle zákona či varianta, která je přijatelná jak pro stát, tak pro společnost AGPI."

13.5.98 – Zpravodajství ČTK

Růžička Čeněk : Výbor pro odškodnění romského holocaustu : "Nedáme ani této ani příští vládě pokoj do té doby, než prasečák zboříme a na těchto místech bude stát důstojný stánek posledního odpočinku našich lidí."

"Na místě, kde by měl stát důstojný památník našich předků, stojí dnes památník v podobě velkovýkrmný prasat...jako by nás všechny dosavadní vlády chtěly rovnat k prasatům."

14.5.98 - Radiožurnál

Holomek Karel:

„Moje myšlení jistě i myšlení těch ne mnoha lidí, kteří se tam shromáždili a nebylo jich více než sto, ale protože žijí někde, zajímají mě především živí lidé a rád bych, aby takové to pietní záležitosti vysloveně jenom vzpomínkou na neblahou minulost, ale taky aby říkali něco současníkům. A pokud by tomu tak nemělo být, pak by to samozřejmě bylo jaké si pokrytecké gesto. Nepochybují, že ti lidé kteří tam byli, a já

je mohu jmenovat to tak to neberou a chtějí, aby to ten dopad do současnosti mělo. Především, aby ta společnost se poučila z neblahých chyb minulosti a aby to mělo v té společnosti nějaký příznivý dopad. A jak všichni dobře víme, že tomu tak není a to je to co mě na té záležitosti vadí.“

„Já tu symboliku nepodceňuji, samozřejmě že i v této záležitosti je nutno mluvit o jakém si dluhu, který společnost vůči Romům má, to nepochybně tak je. Je to zejména v těch Letech u Písku, je to velmi komplikovaná záležitost neboť tam se současně kromě toho, že tento tábor byl nyní vyhlášen jako památkovým objektem, což samozřejmě znamená taky jisté povinnosti pro vládu, pro stát je tam současně ta prasečí farma a to je nesmírně komplikovaná záležitost. Já samozřejmě jsem pro to, aby tato farma byla přemístěna z okruhu tohoto památkového místa, ale nebude to levná finanční záležitost. Mnoho lidí, snad 400 by mohlo ztratit zaměstnání pokud by byla ta farma zlikvidována a pokud samozřejmě jde o vykoupení není to záležitost desítek milionů, ale stovek milionů a v tom je právě ten choulostivý bod. Já bych rád, aby to lidé chápali jako jakýsi dluh, který je tím splácen a kterým také společnost jasně symbolizuje svoje smýšlení. A pokud by mělo skutečně zůstat u toho, pokud by to lidé takto nepochopili tak samozřejmě tu bude zase volání ano, podívejte se co tu pro Romy děláme, ale to je skutečně velice složitá záležitost a já bych rád, aby to právě nebyla jenom planá symbolika, ale to bylo pochopeno právě tak, že to má nějaké důsledky do současnosti a že společnost si ty důsledky, ten dluh uvědomuje.

„Touto záležitostí se velmi aktivně, a moje hluboká poklona, zabývá pan ministr MLYNÁŘ, ta záležitost není bez nadějná, ale má v sobě ještě nějaké komplikace a jestliže se podaří této vládě, již je ministr MLYNÁŘ členem, zlikvidovat tu farmu. Pak to bude krok hodný uznání.“

„ Někteří členové se dostali přímo do koncentračního tábora v Osvětimi ... v Polsku, ale někteří právě ti nejbližší členové mé rodiny, ale Hodonínem u Kunštátu neprošli, ale bylo mnoho z rodiny HOLOMKŮ, z které pocházím, kteří tím táborem prošli, ale patřili do vzdálenějšího příbuzenstva, ale to nic nemění na skutečnosti, že to byla neblahá věc, stejně tak jako v Letech u Písku, kde bylo výhradně české osazenstvo i v Hodoníně u Kunštátu tomu tak bylo, prostě ty paralely jsou tu tak si podobné, naléhavé v obou dvou případech, že skutečně je dobré skutečně se jimi zabývat. Ale všechny historické okolnosti nejsou dodnes zcela jasné a my hledáme finanční prostředky a konečně se ty finanční prostředky nachází k tomu, aby všechny tyto historické okolnosti byly skutečně náležitě prošetřeny a aby to nezůstalo na jakých si lidech, kteří tomu dodali vlastně ten impuls a to byl pan Markus PAPÉ" německý novinář, který rovněž byl v Letech u Písku a pan Paul POLANSKÝ, kteří ke vši úctě, kterou k nim cítím, že teda tento impuls vydali se dopouští určitých objektivních přestupků proti historické pravdě. A právě jde o to, abychom našli tyto finanční prostředky a dokázali ten výzkum, ke kterým jsme neměli zatím sílu ani prostředky, abychom dokázali ukončit. Ty prostředky se nyní nachází, je šance v česko-německém fondu budoucnosti, je šance ve fenoménu holocaust, který nyní je nebo pracuje pod patronací prezidentské kanceláře a dochází zde k úzké spolupráci s Američany z Muzea holocaustu ve Washingtonu a ta spolupráce už doznala velice konkrétních norem a já doufám, že brzy se k tomu dostaneme, abychom skutečně už mohli dát impuls k tomu, aby tento výzkum pokračoval. Je velmi zajímavá věc, kterou jsem se vlastně dozvěděl dnes, tam poblíž u tohoto místa, kde byly ty hromadné hroby Romů, kteří zemřeli. Je taky hrob Němců, kteří prostě byli, kteří odcházeli po okupaci. To je samozřejmě taky věc, která není prozkoumaná, jestliže mluvím o válečných obětech, tak to má jistě souvislost i s tímto a není možno, aspoň já cítím, že to není možno prostě oddělovat je při této příležitosti mluvit o těchto záležitostech a vědět o nich. Já jsem do dnešního dne o tom prostě nevěděl a trochu mě to zaskočilo, mluvíme tady o Romech, v pořádku, má to svojí symboliku, kterou není možno podceňovat, ale jsou tady hroby taky německých utečenců z válečné doby. To mě, čili je tu co zkoumat, je co prověřovat na profesionální úrovni a už se taky poněkud zbavit emocí, takové té vysloveně novinářské touhy prostě zpochybňovat nebo něco prosazovat co nemusí být docela v pořádku.“

14.5.98 – Právo- Lety

Pape Markus - "Když jsem pátral v českých archívech po dokumentech souvisejících s existencí kárného pracovního tábora v Letech, kam v období 1942 až 1943 byly sváženy romské rodiny a bylo zde oficiálně utýráno 350 romských dětí, žen a mužů, dostával jsem často odpověď, že nic takového se nestalo. Je velmi nedůstojné, že na místě bývalého tábora a v těsné blízkosti masových hrobů dnes stojí velkovýkrmna prasat."

Růžička Čeněk : "Byla to česká protektorátní vláda, která nás Romy sem nahnala, čeští četníci vozili naše rodiny a sloužili zde čeští dozorcí."

Vladimír Mlynář (US): "Musím konstatovat, že jsme nedošli k dohodě. Vláda bude problém řešit ještě do voleb. Je několik variant: dohoda mezi vládou a firmou o zachování výroby a jejím přeložení jinam, vyvlastnění v rámci zákona či odstínění provozu vhodným porostem. Poslední variantou je neudělat nic, to ale nepřichází v úvahu,"

14.5.98 – Moravskoslezský den

Růžička Čeněk – řekl v Letech: "Nedáme ani této ani příští vládě pokoj do té doby, než prasečák zboříme a na těchto místech bude stát důstojný stánek posledního odpočinku našich lidí,"

14.5.98 – Mladá Fronta Dnes

Mlynář Vladimír - "V podstatě jsou dvě varianty postupu, mezi kterými se rozhodne. Respektive: třetí varianta je nedělat nic,"

"Za prvé: vepřín je možno zákonně vyvlastnit za soudem odhadnutou cenu jako místo, které je v ochranném pásmu kulturní památky. Druhá možnost - my jí pracovně říkáme mírová - spočívá v tom, dohodnout se s vlastníkem vepřína AGPI Písek,"

Tato varianta, ke které se Mlynář přiklání, předpokládá budovu v Letech zbourat a postavit ji někde jinde. "Znamenalo by to samozřejmě větší investici státu - zatím bych ale nerad předem pustil nějakou nepřesnou sumu,"

Šarközi Matěj : "Není možné, aby tam, kde leží mrtví, běhala prasata. Zbourat vepřín je naše jediná varianta. Není to otázka finanční, ale etická, a my jsme s dosavadním přístupem vlády značně nespokojeni,"

Růžička Čeněk : „Prasečák odráží historii i současnost Romů, podívejte se, jaká je to symbolika, jako by nás všechny dosavadní vlády chtěly přirovnat k prasatům,"

14.5.98 – Lidové noviny

Mlynář Vladimír "O vyřešení problému, tedy o možnosti odstranit zdejší vepřín a postavit na místě důstojný památník, jsme vedli zhruba čtyři měsíce složitá jednání. Bohužel musím říct, že do této chvíle se nám nepodařilo najít dohodu,"

"Tato věc je v programovém prohlášení vlády a vláda ji musí splnit. Jde o to, jaké varianty řešení bude vládě předkládat,"

14.5.98 – Českobudějovické listy

Šarközi Matěj : "S plněním těchto slibů nejsme vůbec spokojeni. Určitá jednání začala až Meziresortní komise pro otázky romské komunity a ministr Mlynář se zasadil o to, aby památník byl vyhlášen kulturní památkou. My však trváme na tom, aby vepřín z tohoto pietního místa zmizel."

28.5.1998 – Slovo

Matěj Šarközi. "Považujeme za nepřijatelné, aby v místě, kde za války zemřely stovky Romů, stál vepřín. Usilujeme o jeho zbourání, což vidíme jako jediné možné řešení."

Zdeněk Prokopec- přednosta okr.úřadu "Náhrady škod, které tím vzniknou vlastníkům, by měl uhradit okresní úřad. Jeho roční rozpočet je však nižší než částka, kterou bychom museli uhradit AGPI."

"Problém se musí řešit, ale vadí mi, že je tam řada historických rovin, o nichž dodnes nemáme jasno. V roce 1935 byly v Letech postaveny přístřešky pro dělníky, kteří tam stavěli silnici. Později tam vznikl tábor pro osoby práce se štítcí a bez trvalého zdroje obživy. Na něj zřejmě navázal internační cikánský tábor, který skončil v roce 1943 a v roce 1946 byli v Letech shromažďováni Němci před odsunem z republiky."

29.5.98 – Mladá fronta Dnes

Mlynář Vladimír : "Připravuji k projednání materiál, kde bude několik variant řešení a na jejich realizaci stát prostředky najde, protože je to otázka politického rozhodnutí,"

"Za krajní řešení považuje vyvlastnění společnost AGPI, která má svoje značně nadsazené propočty, ale soudní odhad, který jsem nechal udělat já, hovoří o ceně padesát milionů korun. Jestliže se vláda rozhodne vepřín vyvlastnit, bude můj materiál obsahovat také nějaké programy na řešení budoucí zaměstnanosti lidí v té oblasti,"

Růžička Čeněk : "Jediným možným řešením pro nás je vepřín zbourat, protože právě na jeho místě kdysi stál internační tábor, a jedině odstraněním stavby a vybudováním památníku bude důstojně uctěna smrt našich předků,"

30.5.98 – Blesk

Mlynář Vladimír: K Letům "Odmítli mi sdělit cokoli bližšího o své firmě, a proto jsem požádal v souladu se zákonem číslo 153 o zpravodajských službách ředitele BIS, zda jeho služba disponuje nějakými informacemi o této společnosti," Zpráva od BIS však byla podle Mlynáře nepoužitelná. "Dodnes tedy nevím, kdo AGPI skutečně vlastní,"

1.6.98 – TV Prima

K Letům v rozhovoru:

Mlynář Vladimír : „ Já jedním ze společností AGPI, které patří vepřín na místě bývalého koncentračního tábora pro Romy za druhé světové války a protože programové prohlášení vlády ukládá na tomto místě vybudovat památník. Jedním o vykoupení toho vepřína. Chtěl jsem znát strukturu akcionářů nebo komu vlastně ta společnost AGPI patří, abych s nimi mohl jednat a to je informace, kterou na Internetu nenajdete, bohužel. Zeptal jsem se, pouze jsem se dotázal Bezpečnostní informační služby, zda takovou informaci má a kdo jsou to vlastně za lidi. Poučen s aférami s HELBIGI a podobnými lidmi, člověk si má dát pozor na to s kým se schází. BIS mi odpověděla, že takovou informací nedisponuje a že ji nemá. To celé se odehrálo před pěti měsíci, nic se nestalo, členové vlády o té věci věděli. Teď jsem obviněn z takovéto absurdní věci. Já myslím, že je před volbami a že si to většina lidí vysvětlí co za tím je, ale samozřejmě pokud má někdo pocit, že já si podřizuju zákony. Je třeba to vyšetřit, máme k tomu kompetentní orgány a já se podvolím rozhodnutí, ale já jsem tvrdím žádný zákon neporušil, nic jsem neudělal a je to bublina. Dodnes nevím komu ten vepřín patří a ta informace nebyla natolik relevantní, ale jinak z otevřených zdrojů nelze takovou věc zjistit.“

2.6.98 – Radio 6

v rozhovoru s V.Pavrovským:

Mlynář Vladimír: „Já jsem jako jeden z důvodů, proč jsem vstupoval do politiky nebo do vlády Josefa TOŠOVSKÉHO, si předsevzal kromě přístupu k informacím také odstranění vepřína v Letech, který stojí na místě bývalého koncentračního tábora, kde za války čeští dozorcí drželi a v mnoha případech také zahubili české Romy. Tam dnes stojí velkokapacitní vepřín a mě se to zdá velmi nedůstojné. Je to stejné, jako kdyby na místě terezínského památníku například stál prasečák. Čili tato vláda Josefa TOSOVSKÉHO se s touto myšlenkou ztotožnila, měla v programovém prohlášení závazek, že se pokusí tento vepřín odstranit. Já jsem v této věci začal vést jednání s majitelem toho vepřína, společností AGPI, jednání trvala několik týdnů, snažili jsme se dojít k nějaké dohodě přijatelné pro obě strany, bohužel se nám to nepodařilo, protože požadavky AGPI finanční byly příliš vysoké, takže v tuto chvíli připravuji do vlády materiál, který bude obsahovat tři variantní řešení, vykoupení vepřín na základě možností, které dává zákon nebo postavit kolem vepřína ochranný val, který by měl, podle majitele společnosti AGPI, to místo zlidštit. Vláda samozřejmě rozhodne hlasováním. Do této věci přišel útok časopisu Týden, nemohu to jinak nazvat nebo obvinění, že jsem zneužil BIS, neboť jsem se pana ředitele VULTERINA asi před třemi nebo čtyřmi měsíci dotázal, zda jeho služba nedisponuje nějakými informacemi o majiteli toho vepřína. Důvod je jednoduchý. Já jsem vyjednával o ceně a samozřejmě, chtěl jsem mít co největší množství informací o tom, s kým vyjednávám a jaké možnosti řešení se nabízejí, neboť majitel vepřína mi odmítla sdělit cokoli

o své akcionářské struktuře, o tom, zda podniká v jiném oboru a dokonce se odmítla bavit i o tom, zda by bylo možné získat, tedy řešit situaci vepřina tím, že by například dostala akcie nějakého jiného podniku například v držení FNM a podobně. BIS mi sdělila, že nedisponuje žádnými informacemi o AGPI, respektive o současném majiteli této společnosti a dala mi pouze nějaké informace, které pocházely z otevřených zdrojů a informace o tom, že toto družstvo před několika lety bylo okradeno a že tam běží nějaké trestní stíhání. Já jsem na celou tu kauzu zapomněl, teď před volbami se to oživilo. Pan PLEZL", který ten článek napsal, je člověk, který mě dlouhodobě nemá rád a napsal velmi posunutý a neobjektivní článek, to je samozřejmě jeho právo. Já noviny z principu nežaluji, takže žádnou žalobu podávat nebudu a pokud má někdo pocit, že jsem skutečně porušil zákon, což jsem přesvědčen, že jsem neučinil a právníci říkají, že jsem nic takového neučinil, tak pokud má někdo takový pocit, tak je potřeba tu věc vyšetřit a musí kompetentní orgány o tom rozhodnout. Každopádně já jsem ale stejně, pokud tady někdo se prohřešil, byla to BIS a nikoliv já, protože BIS mi neměla v případě, že jsem po ní žádal informace, které by nebyly v souladu s jejím posláním mi neměla vyhovět. Takže já tu celou kauzu považuji za velmi absurdní a je to jedna z předvolebních afér, které nás bohužel čekají, škoda."

3.6.98 – Zpravodajství ČTK

Mlynář Vladimír : Komentoval k aféře BIS "Díky této pseudoaféře se odsouvá to podstatné, o co tady jde, totiž že se snažím napravit ostudu, do které se osm let báli moji předchůdci kousnout,"

4.6.98 – Zemské noviny

Mlynář Vladimír: "Ve vepřině samotném pracuje několik jednotlivců. Dopady, které by mělo případné - a já podtrhuji šestkrát slovo případné - uzavření vepřina na zaměstnanost, by bylo třeba zpracovat objektivně. Mám informace například z masokombinátu v Písku, že by to tak hrozný výpadek v jejich kapacitách nebyl. Na posledním jednání, které bohužel skončilo nedohodou po pěti měsících vyjednávání, za přítomnosti přednosty okresního úřadu jsem opakoval několikrát, že vláda si samozřejmě tyto věci uvědomuje. A v případě, že by nakonec rozhodla o vyvlastnění majetku, tak by takový krok doprovázely příslušné investice do řešení sociálních problémů. Vládě přes všechno navrhuji, aby se s AGPI prioritně jednalo o vykoupení vepřina. Ale nemohu přistoupit na cenový diktát AGPI a jejich jednostranné informace.«

»Soudní odhad, který byl učiněn soudním znalcem v oboru, je 50 milionů. Odhad tržní, který dodala v těchto dnech AGPI, mluví o 140 milionech.«

„Osobně ale považuji za absurdní postavit kolem vepřina val. Z jednoho důvodu - ten vepřin má být odstraněn proto, že stojí na místě, kde stál samotný koncentrační tábor. Pohřebiště bylo kousek stranou, na místě, kde je dnes památníček. Čili nejde o to, aby nebylo z místa masových hrobů vidět na vepřin, ale o to, aby i na místě, kde byli ti lidé zabíjeni, byl důstojný památník. V celé té věci jde hodně o symboly. Nevím, jestli bychom vedli debatu, kdyby například na místě Malé pevnosti v Terezíně byl vepřin. Každý by chápal, že je to nedůstojné.«

»Myslím, že je to klíčová věc pro to, abychom nějakým způsobem narovnali vztahy mezi Čechy a Romy. Já vím, že pro mnoho Romů to není neklíčovější věc a budou říkat, že se ty peníze mají investovat někam jinam, ale také vím, že pro mnoho Romů to klíčová věc je. Já to ale nečiním ani tak kvůli Romům, ale kvůli sobě, kvůli naší společnosti. Jde tady o princip, jak se stavíme ke své minulosti a zda jsme ochotni připustit i věci, které pro nás nejsou příjemné.«

»Nikdy jsem netvrdil, že tato věc vyřeší problém česko-romského soužití. V žádném případě ne. Ale je to gesto, kterým dáváme cosi najevo. Mimochodem, málokdo si uvědomuje mezinárodní aspekt vepřina v letech. To, že tam stojí, se přitom zmiňuje v každém článku o České republice týkajícím se Romů a těch článků je v poslední době mnoho. Dvě hodiny před vámi u mne byla americká velvyslankyně a tlumočila mi názor Spojených států na náš postoj k Romům. Příští týden mám setkání s velvyslanci Evropské unie na stejné téma. Náš vztah k Romům se stává mezinárodním problémem pro tuto zemi a je naprostou iluzí si myslet, že můžeme být členy Evropské unie, pokud se jej nenaučíme řešit.«

24.6.98 – Nova Tv

K Letům:

Cyril SVOBODA - ministr vnitra: „Podporuji výrazně variantu b), to znamená tu levnou udělat nějaký val a zatím nevykupovat a nebořit ten vepřín.“

Vladimír MLYNÁŘ – ministr: Umíte si představit, že by v Terezíně byly chovány krávy a památník by byl o 100 metrů dále.

„Právní možnosti jsou. Je to stejné jako když byste někde stavěl dálnice.“

Cyril SVOBODA - ministr vnitra: Vyvlastnění není správné řešení. I když a pokud by to šlo touto cestou, tak myslím, že lepší postavit nový tento komplex zemědělský někde jinde.

28.6.1998- TV Nova -7

Vladimír MLYNÁŘ: Já si nejdřív dovolím malou opravu té vstupní informace, která byla v tom vstupním šotu. Já jsem vládě nenavrhol vyvlastnění, nebo resp. ne pouze vyvlastnění, já jsem vládě navrhol to, aby udělala další krok v těch obtížných jednáních, která se pokusím stručně za chvíli popsat a to znamená, aby vyhlásila ochranné pásmo kolem kulturní památky, které je na místě hřbitova, kde jsou oběti z toho tábora a ten hřbitov kousek za tím vepřínem a dále jednala s majiteli vepřína o odkoupení do finančního limitu 150 mil., což je limit daný znaleckým posudkem tržní ceny toho vepřína. A v případě nedohody, to podtrhuji, v případě nedohody postupovala podle možností, které jí dává zákon, tedy vyvlastnění v zájmu státu za cenu soudní, která je 50 mil. Chci říct jednu věc, já jsem se pět měsíců snažil o dohodu s majiteli vepřína, resp. se zástupci těchto majitelů. Jejich požadavek byl jiný vepřín, kam by mohli vepře přestěhovat. My jsme se snažili tři měsíce hledat jiný vepřín, podařilo se nám takový jiný vepřín najít, který by stát mohl koupit a vyměnit, abych tak řekl. Na poslední chvíli se ukázalo, že to není možné z hygienických důvodů, protože to hygienik nepovolí 13.500 vepřů přestěhovat do toho nového komplexu. Prostě to na poslední chvíli zkrachovalo. Já jsem dále nabízel majitelům toho dnešního vepřína v Letech finanční částky, které by jim umožnily nějaké přestěhování. Jejich cenové relace ovšem byly naprosto nerealistické, pohybovaly se kolem 300 mil. Nakonec sami majitelé si nechali udělat tržní odhad toho vepřína, došli k částce 150 mil. Čili, jenom uvedení toho na pravou míru. Já jsem nenavrhol vyvlastnění, ale další jednání s nějakým zastropováním finančních prostředků.

Bráním se proti tomu, že zlý, posedlý ministr chce zničit velkokapacitní výkrmnu vepřů. Prosím, tak to opravdu není. Je to tak, že jsme se snažili najít kompromis a stále se nechávají i v tomto materiálu otevřeny dveře k dalšímu řešení. Ten materiál nebyl nakonec projednán, resp. jeho projednání bylo přerušeno z jednoho důvodu. Jak víte, státní rozpočet se nachází ve vážných finančních potížích a vláda přestala projednávat všechny materiály, ve kterých jsou nějaké finanční požadavky nad rámec schválených resortních rozpočtů. Je to, myslím, velmi zodpovědný přístup, abychom jakoukoliv příští vládu nedostávali do vážnějších potíží. Pokud jde o to, zda ten vepřín se má odstranit nebo ne, já myslím, že to je bez diskuse, že ano a opakuji svůj opakovaný argument, že by mě zajímalo, zda bychom vedli takovouto diskusi, kdybychom mluvili o Terezínu a kdyby byla situace - pohřebiště v Terezíně, kde je památník, zatímco v samotné malé pevnosti bychom chovali krávy. Myslíte, že by tato země vedla diskusi o tom, zda má tu malou pevnost vykoupit a dát tam památník. Já myslím, že by nevedla. Já mám důkazy, nezpochybnitelné důkazy, které se podařilo objevit v archivech, že koncentrační tábor stál přímo na místě toho bývalého vepřína.

Stanislav GROSS: Já se přiznám, že zdaleka nemám takové informace jako kolega MLYNÁŘ, do jehož agendy tato věc vlastně patří. Každopádně si myslím ale, že by bylo dobré hledat řešení, které bude důstojné vůči romské populaci. Je otázka, zda třeba nevést diskusi, zda těch 150 mil. korun by se nedaly třeba využít efektivněji právě ve prospěch této romské komunity. Jiný problém je, že zřejmě není s kým jednat zase. To jsou věci, které podle mého názoru nepatří do nějakých stranických tahanic, do nějakých stranických půtek. Já si myslím, že si tady musí sednout lidé, kteří o tom něco vědí. Pan MLYNÁŘ narozdíl ode mne o tom určitě něco ví a přijít s řešením, které tu věc uklidní.

Já se bráním tady kategoricky říci, ano, jediné řešení je, že ten památník musí být tam. Jestli to tak je nebo není, to lidé, kteří se tomuto věnují dlouhou dobu, musí vědět lépe než já.

Vladimír MLYNÁŘ: Já bych řekl, že tady jde o princip, o symboliku, méně o peníze. Ten argument, že ty peníze, které by stálo vybudování toho památníku, resp. odstranění toho vepřína, můžeme dát na něco jiného, pro Rómy užitečnějšího, vychází bohužel ze dvou mylných informací. Za prvé, jako by tady byla

nějaká suma peněz, kterou já chci sebrat z nějakých vzdělávacích programů romských a dát ji na nějaké své hobby týkající se vepřina. Tak to prostě není, tady nejsou žádné peníze a jde o to, zda stát peníze uvolní a co s nimi učiní. A pak ta druhá věc je, já se přiznám, že já to nedělám kvůli nějaké posedlosti romskou otázkou, já to dělám kvůli sobě a kvůli tomu, abych uměl odpovědět svým dětem, až se mě zeptají tak, jako se ptali dnešní dospělí Němci svých rodičů, jak jste mohli dovolit některé věci, já myslím, že se nás děti jednou zeptají, jak jste mohli dovolit, že na místě, kde byl koncentrační tábor za války a kde vaši předci shromažďovali české Rómy, které odtud posílali do plynu, jak jste dovolili, že na tom místě stojí tak nedůstojná budova?

„Já jsem se tady snažil popsat, že to vyvlastnění je až poslední fáze a že ani v tomto materiálu, který vláda projednávala, to nebylo jako jediná možnost. To chci říct. A pak je tady postup, ale s tím nesouvisí, zda je někdo konzervativní nebo levičák nebo pravičák, to přece stát uplatňuje nějaký zájem. Rozhodne-li se stavět dálnici přes vaši zahradu a vy nebudete chtít ustoupit celospolečenskému zájmu, tak prostě zákonné nástroje na to, jak si vynutit své stát. A to je úplně stejný princip. Prostě, pokud jde o to, že se stát rozhodne, že toto je věc v celospolečenském zájmu, tak pak má zákonné nástroje na to, že pokud se nedohodne s majitelem, může vynutit si své.

Stanislav GROSS: Já si myslím, že to určitě je možná cesta. Zákon ji definuje tuto cestu, takže určitě tady ten prostor existuje, ale pravdou je, že by to měla být ta šance poslední, protože pokud to pro stát je tak významnou záležitostí, kterou také zákon předpokládá, tak samozřejmě ten stát by měl zvážit, zda mu to tedy nestojí za to, že třeba ta částka, kterou na to obětuje, bude o trochu větší kvůli tomu, aby tato cesta nemusela být volena.

2.7.98 – Zpravodajství ČTK

Jako zadostiučinění za utrpení svých předků považují představitelé Romů střeďeční rozhodnutí vlády o výstavbě památníku romským obětem holocaustu na místě bývalého koncentračního tábora pro Romy v Letech na Písecku. "Tímto krokem se napravit křivdy minulosti a zejména tato křivda," komentoval dnes střeďeční rozhodnutí vlády předseda Romské občanské iniciativy (ROI) **Emil Ščuka**.

2.7.98 – Severočeské noviny

Vláda rozhodla, že vybuduje důstojný památník na místě bývalého koncentračního tábora pro Romy v Letech na Písecku a nechá kolem něho vyhlásit ochranné pásmo se zákazem dalšího stavebního rozšiřování velkovýkrmny vepřů, protože by to zvyšovalo její cenu. Poté s nimi vláda zahájí jednání o jejím vykoupení, řekl včera ministr **Vladimír Mlynář**. Ochranné pásmo bude vyhlášeno kolem památního hřbitova s památníkem a zahrne i vepřin s tím, že jedinou podmínkou, která se bude muset v ochranném pásmu dodržovat, bude omezení stavební činnosti na běžné úpravy a opravy, řekl Mlynář. Vyšetřovatelům Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu (ÚDV) se zatím v souvislosti s vyšetřováním, které se týká koncentračního tábora pro Romy v Letech, nepodařilo nikomu prokázat trestnou činnost, řekl včera tiskový **mluvčí ÚDV Tomáš Hornof** s tím, že vyšetřování by mělo být již brzy ukončeno. "Zatím to není ukončeno, nicméně předpokládá se ukončení v brzké době, to znamená během několika týdnů," uvedl **Hornof**.

2.7.98- Radiožurnál

Vladimír MLYNÁŘ – „Za prvé, vláda rozhodla, že se vyhlásí veřejná soutěž na vybudování toho památníku, za rozhodla, že majitelé toho vepřina nemohou nebo by neměli moci dále, protože ono to běží přímo ve správním řízení, takže vláda do toho přímo nemůže zasahovat, to je věc Okresního úřadu, ale cílem je to, aby majitelé nemohli na tom pozemku dále stavět, to znamená zvyšovat jeho cenu. Za třetí, rozhodla o tom, že budeme pokračovat v jednání o vykoupení toho vepřina. Cena nebyla stanovena.

Starosta obce Lety

Víte, těm lidem u nás připadá hrozně nesmyslné zbořit vepřin a postavit památník a zatím nikdo nenabídl těm lidem, z vlády jim nepřišel nikdo říct, kde najdou novou práci.

3.7.98 – Českobudějovické listy

"Tímto krokem se napraví křivdy minulosti a zejména tato křivda," komentoval včera rozhodnutí vlády předseda Romské občanské iniciativy **Emil Ščuka**.

4.7.98 – Mladá fronta Dnes

Letský starosta Jan Zárybnický "Existují tu dva pohledy - jeden pražský a jeden místní. Lidé stále nechtějí uvěřit, že vláda vepřín zruší. Bojí se o práci," "Společnost AGPI, jež vepřín vlastní, je jedním z mála fungujících zemědělských podniků a je s ní provázána celá řada místních aktivit. Pokud vepřín zanikne, zaniknou i tyto vazby,"

"Nikdo nevysvětlil, proč je tento krok jediným správným řešením. Domnívám se, že by bylo dobré také řádně přezkoumat celou historii tábora. Podle některých pamětníků totiž neměl charakter koncentračního tábora,"

Matěj Šarközi "Chtěl bych zakřičet hurá, jenom nevím, proč budovat nový památník, když už tam jeden je. Jsem pro odstranění vepřína, ale myslí, že už není potřeba vyhazovat další miliony za nový pomník,"

9.7.98 – Zpravodajství ČTK

Matěj Šarközi "Je to politické rozhodnutí. Souhlasím se zbouráním vepřína, i když vím, že v Praze již se pracuje na tom, aby se nic nebouralo,"

14.7.98 – Mladá fronta Dnes

Vladimír Mlynář.

"Jak jsem zjistil, budoucí ministr kultury Pavel Dostál nahlíží na problém stejně jako já, a tak cítím určitou naději, že se vše zdárně dořeší,"

18.7.98 – Českobudějovické listy

Pavel Rychetský : K Letům: "Myslím si, že vláda bude mít jiné priority, než je tato. Podle mého názoru je daleko důležitější se zaměřit na odstranění xenofobie a nesnášenlivosti mezi různými etnickými skupinami. Řešení spočívá v zaměření výchovy mládeže k toleranci a snášenlivosti vůči romské ale i dalším minoritám,"

21.7.98 – Lidové noviny

Mlynář Vladimír: "Samozřejmě že člověk zpětně chápe, že je problém složitější, než si původně myslel. Zejména to ale bylo kvůli postoji společnosti AGPI a jejím stěžím přijatelným požadavkům," "Chybami se člověk učí. Dnes bych se BIS ani nedotazoval. Moje poučení je, s BIS si nic nezačínat, na nic se jí neptat."

3.8.98 – Zemské noviny

Tancoš Rudolf: „Jsme pro zachování této památky našich druhů, kteří tam přišli v období druhé světové války o život. Chceme, aby toto pietní místo bylo důstojné a aby bylo pravidelně udržováno, a nikoliv jen tehdy, když se to někomu právě hodí. Nechceme však bourat či nákladně a zbytečně přemísťovat zdroj obživy stovek místních lidí. Takové úvahy vyvolávají zbytečné vlny odporu proti Romům. V otázce památníku v Letech je proto třeba hledat jiná východiska a jiné řešení. Naši problematiku je třeba řešit na jiných polích - na úrovni vzdělání, pomocí integrace romské menšiny, zaměstnání a v řadě dalších jiných otázek,«

9.11.98 – Halo noviny

Uhl Petr: »Nesouhlasím s postupem pana Mlynáře, ale také jsem přesvědčen, že existence

vepřína na území bývalého nacistického sběrného tábora pro Romy je urážející,«

14.11.98 – Magazín Práva

Bašta Jaroslav : "Přiznám se, že mému způsobu uvažování je trochu cizí přijít a diskutovat o zbourání vepřínu, když vidím, že se nikdo ani nenamáhal osadit v Letech cedule, které upozorňují na místo nynějšího památníku. Nikdo se ani nesnažil upravit přístupovou cestu k němu. A ještě ke všemu jsou u památníku informační tabule s textem v angličtině a češtině, které obsahují věcné a gramatické chyby."

"Pokud jde o samotnou situaci v terénu, byl bych velmi rád, kdyby existovalo kromě leteckých snímků (o ty se VI. Mlynář opíral především - pozn. aut.), které byly pořízeny před padesáti, čtyřiceti, třiceti lety, důkladné zaměření všech pozůstatků v terénu - nejenom tábora, ale i vězeňského hřbitova. Jako archeolog vím, že můžu porovnávat letecké snímky pouze v případě, že jsou dělány za srovnatelných podmínek, to znamená ze stejné výšky, ze stejného úhlu pohledu apod."

Uhl Petr: "Věřím, že se o tom s tou firmou dohodneme tak, aby finančně netratila. Pokud ne, nezbude mi než usilovat o vyvlastnění. Ptáte-li se, kde vzít nějakých 250 miliónů, na které ta operace - včetně stavby památníku - přijde, myslím, že bychom měli začít sbírkami mezi Romy i mezi Čechy... A můžeme také vypsat sbírku mezinárodní. Co bude pak ještě chybět, musí zaplatit vláda,"

Bašta Jaroslav: "Nemůžeme vstupovat takovýmto způsobem do vlastnických vztahů a dokud není z mého pohledu situace jasná, nemá cenu o podobných krocích mluvit," "K vyvlastnění by se měl stát uchylovat co nejméně. V nejbližších letech o tom nelze uvažovat ani z finančních důvodů".

18.11.98- Zpravodajství ČTK

Sekyt Viktor:"Vláda má jednoznačnou vůli odstranit vepřín z blízkosti pomníku. Ale tak, aby to nepoškodilo majitele ani zaměstnance vepřína,"

Bašta Jaroslav: "Nejsem příznivcem radikálních řešení. Na vykoupení vepřína, k jehož zbourání stejně jednou dojde, nemá stát peníze. Navrhuji, abychom udělali to, co lze provést okamžitě a co rychle zajistí důstojný charakter místa," "Teprve pak můžeme přemýšlet nad tím, jak s areálem vepřína naložit,"

18.11.98 – Právo

Zeman Miloš: "Otázkou ale je, zda památník v Letech postavit v místě pohřebiště, nebo koncentračního tábora, kde se nyní nachází vepřín," "Vláda se tím bude samozřejmě zabývat. Nechtěl bych se ale dostat do situace Vladimíra Mlynáře, který šest měsíců, co byl ve vládě, neřešil nic jiného než vepřín v Letech a bezvýsledně a bezvýsledně,"

18.11.98-Mladá fronta Dnes

Sekyt Viktor: "Vláda má jednoznačnou vůli odstranit vepřín z blízkosti pomníku. Ale tak, aby to nepoškodilo majitele ani zaměstnance vepřína," "Ideální by bylo přestěhovat vepřín jen o několik kilometrů dál, aby zůstal ve stejné oblasti a lidé nepřišli o práci. Nechceme však, aby náklady nesli pouze daňoví poplatníci, přispět by mohly třeba i různé zahraniční nadace,"

Bašta Jaroslav: "Vepřín dává určitou míru zaměstnanosti v regionu. Najdeme-li místo o pár metrů dál, nebude už tato kauza soustem pro novináře," "Nejsem příznivcem radikálních řešení.

Na vykoupení vepřína, k jehož zbourání stejně jednou dojde, stát nemá peníze. Navrhuji, abychom udělali to, co lze provést okamžitě a co rychle zajistí důstojný charakter místa,"

1.12.98 Lidové noviny

Zeman Miloš - "Pokud někdo přijde s nějakým návrhem na projednávání této otázky, budeme se tím zabývat,"

Mlynář Vladimír: "Na základě soutěže by se mělo rozhodnout o tom, jaký druh památníku tam má být vystaven, a vláda by pak na základě toho měla rozhodnout, zda je podmínkou pro vystavení památníku zbourání vepřína, či nikoli," "Mám pocit, že ta věc trochu usnula,"

3.12.98 Radiožurnál

Pavel DOSTÁL - ministr kultury : "Jsem přesvědčen o tom, že to nejde dělat v rámci jednoho resortu. Z hlediska kompetencí má tento problém na starosti pan BAŠTA.

Bašta Jaroslav : „Myslím, že to je otázka, která vzhledem ke změně kompetencí uvnitř vlády by měla směřovat spíše na Petra UHLA jako vládního zmocněnce pro otázku lidských práv a na místopředsedu vlády Pavla RYCHETSKÉHO, který je za tuto oblast včetně legislativy zodpovědný.“

Pavel DOSTÁL – „Problém Let je záležitost, kterou by měla řešit celá vláda, neboť je vázána usnesením s aktivisty romskými. My jsme se shodli na několika postupných krocích, které chci, až bude problém ve vládě, obhajovat. První fáze, první kroky by byly v tom, že by se vybuďovalo důstojné pohřebiště v Letech, druhá fáze by byla, že by se vybuďoval důstojný památník na tom pohřebišti a třetí fáze je, co s vepřínem, který (nesrozumitelné). Já jsem prostě pro v tom smyslu, že to stát vykoupí a ten vepřín potom někam přestěhuje.“

9.12.98-Českobudějovické listy

Za nesmysl označilo Sdružení bývalých politických vězňů ČR požadavek na odstranění vepřína v Letech u Písku. Předseda sdružení **Stanislav Stránský** v otevřeném dopise parlamentu a vládě tvrdí, že pietním místem nemá být prostor vepřína, ale o něco dál ležící pohřebiště, kde stojí památníček : "Vybudování skutečně pietního památníku na tomto místě nic nebrání; byl-li by tento prostor oddělen od prostoru vepřína vzrostlou zelení, pieta místa by byla zajištěna,"

10.12.98—Večerník Praha

Mlynář Vladimír –/ reakce na Sd.pol.vězňů/- »Myslím si, že místa, kde lidé trpěli, at' už za nacismu, či za komunismu, by měla být důstojně upravena. Osobně jsem se zasazoval o odstranění vepřína,«

11.12.98 – Zpravodajství ČTK

Vládní zmocněnec pro lidská práva Petr Uhl navrhne vládě, aby podmínkou pro vybudování památníku v místě bývalého romského pracovního tábora v Letech na Písecku bylo, že se nejen nezastaví výroba ve zdejší velkovýkrmně vepřů, ale že nebude ani přerušena.

Uhl Petr - "Žádný jiný návrh pro mě není přijatelný také proto, že by měl negativní dopad na hospodářský rozvoj regionu a že by se v důsledcích obrátil i proti Romům,"

Řešením podle něj bude veřejná sbírka, kterou by měla vyhlásit vláda.

"Až se shromáždí dostatek peněz, měly by se podle již částečně vypracovaných projektů provádět úpravy na hřbitově v nedalekých Mirovicích a v okolí velkovýkrmny. A až bude skutečně peněz tolik, že bude moci být postavena nová velkovýkrmna pro firmu AGPI, tak by vláda měla tuto výstavbu garantovat tak, aby bez přerušování výroby mohla být velkovýkrmna přesunuta jinam a místo tábora pietně upraveno,"

"Utvrđilo mě to v představě, že se zamýšleným památníkem je velkovýkrmna vepřů v jeho bezprostřední blízkosti neslučitelná, zejména proto, že na části dnešní velkovýkrmny byl sám letský koncentrační cikánský tábor,"

"Tato pieta má význam nejenom pro nás, pro všechny občany ČR a samozřejmě pro potomky lidí, kteří zde zahynuli, ale má význam i mezinárodní. A já se domnívám, že řešení, které navrhuji, je řešením, které nikoho nepoškodí a bude také dobrou cestou k vyjádření lidské solidarity s oběťmi nacistického teroru a ke stmelení Romů v ČR i v Evropě,"

12.12.98- Plzeňský deník

Zárybnický Jan /starosta Letů/

"Nelze očekávat, že budeme podporovat rušení možnosti zaměstnání a podnikání v regionu; dojde-li k pravomocnému rozhodnutí příslušného orgánu o přesunutí velkovýkrmný vepřů, žádáme, aby (velkovýkrmná) byla i nadále umístěna v katastrálním území obce,"

"V jakém rozsahu bude uctívána památka tábora, je zcela v kompetenci vlády ČR."

12.12.98-Mladá fronta Dnes

Zárybnický Jan - "Chceme vědět, do jaké skupiny tábor patřil. Zda to byl sběrný, koncentrační, nebo jiný tábor a jaká byla skutečná příčina smrti Romů. Podle výjimečnosti tohoto místa bychom pak měli zvážit, co uděláme s vepřínem,"

Petr Uhl sdělil, že navrhne vládě, aby podmínkou pro vybudování památníku v místě romského tábora bylo, že se nejen nezastaví výroba ve velkovýkrmně, ale že nebude ani přerušena : "Žádný jiný návrh pro mě není přijatelný také proto, že by měl negativní dopad na hospodářský rozvoj regionu a že by se v důsledcích obrátil i proti Romům,"

12.12.98 – Lidové noviny

Uhl Petr - "A až bude skutečně peněz tolik, že bude moci být postavena nová velkovýkrmná pro firmu AGPI, tak by vláda měla tuto výstavbu garantovat tak, aby bez přerušování výroby mohla být velkovýkrmná přesunuta jinam a místo tábora pietně upraveno,"

28.12.98 – Zpravodajství Čtk

Uhl zrušil soutěž na památník romským obětím v Letech u Písku

Uhl Petr - "Poté, co se z českých i mezinárodních zdrojů shromáždí tolik peněz, aby mohla být ve stejném regionu postavena nová velkovýkrmná pro firmu AGPI, měl by se provoz bez přerušování výroby přesunout jinam a místo tábora pietně upraveno,"

"Ta by měla smysl pouze v případě, že by se vážně uvažovalo o té variantě s valy, což odmítám,"

Růžička Čeněk "Víme o tom a dáme zatím panu Uhlovi čas. On tu věc chce skutečně řešit, i když nemá ve vládě příliš velkou podporu,"

Mlynář Vladimír –"Vláda má trochu strach se na tento problém podívat čelně a hledá řešení, které by uspokojilo požadavky obětí, mezinárodního společenství i veřejnosti a současně si proti sobě nepopudila odpůrce odstranění vepřína,"

29.12.98 - Radiožurnál

Petr UHL: Dobré ráno. Vláda zase Josefa TOŠOVSKÉHO to uložila Vladimíru MLYNÁŘOVI, tehdejšímu ministru bez portfeje, aby takovou soutěž vypsal do konce roku. A já podávám v těchto dnech, přesněji řečeno zítra materiál do vlády, kde zdůvodňuji proč jsem to udělat nemohl. Je to proto, poněvadž taková soutěž by se dneska dala vypsat jenom na ten stávající stav architektonický. Na místě toho koncentračního tábora cikánského stojí totiž velkovýkrmná vepřů a pro mě je nepřijatelné dělat nějaké valy, které by to odclonily a myslím si, že jediné tedy ta alternativa postavit velkovýkrmnou někde jinde v okolí a potom ji zrušit na tomto místě je správná. Je správná také proto, že Vladimír MLYNÁŘ koketoval s tím, že by se to vykoupilo, vlastně nuceně zkonfiskovalo ten provoz a vyplatilo, ale já si myslím, že nemůžeme nijak ohrozit chod ekonomický toho, té oblasti celé, je na tom závislá celá řada dalších provozů, mnoho lidí a kdybychom totiž něco takového udělali, takový zásah do ekonomiky oblasti, tak by se to obrátilo proti samotným Romům. A z druhé strany ta otázka toho památníku, já jsem tu funkci přebíral v polovině září a dostal jsem se do Let až před 14 dny. Není to zase prvotní, první otázka nebo první priorita v mém počínání a proto až teprve nyní jsem dospěl k názoru, také po jednání s těmi lidmi, kteří jsou majiteli té firmy, to jednání bylo mimochodem velmi příjemné, my jsme se shodli ve všech bodech hlavních a takže jsem dospěl k názoru, že to řešení musí být takové, že se nejdřív po staví o několik

kilometrů dál nový provoz, pak se ten starý zruší a teprv nakonec, a to je ta třetí fáze a na tu vypíšeme architektonickou soutěž, se pietním způsobem upraví celé to okolí, případně se tam postaví nějaký malý památník. Celé to je řádově několik desítek, vlastně stovek milionů korun, řádově to může být 300-400 milionů korun, které samozřejmě vláda nemá. Nemá je v tomto nadcházejícím roce, v roce 99 z rozpočtu a proto jsem dostal takový nápad, že bychom vypsali veřejnou sbírku a to nejenom českou, ale evropskou, protože Romové jsou evropský národ a také světovou, protože vzpomínání na to co byl fašismus a co byl holocaust a genocida je věcí celého světa. Že bychom ty peníze taky použili nebo jinou jejich část bychom použili na protirasistickou kampaň a že bychom v létě, někdy, tu sbírku bychom vypsali na jaře a že bychom v létě někdy rozhodli, vláda, že by rozhodla kolik peněz z rozpočtu roku 2000 a potom z roku 2001 se do toho ještě bude muset doložit. Čili to je takový ambiciózní projekt, který předpokládá dobré zvážení a myslím si, že to zvažování také finanční kolik to bude stát a jaké hroby tam vlastně jsou a kde jsou všude, že to všechno bude trvat asi tři měsíce a v tomto smyslu požádám vládu, aby mi uložila jednat a je to takové to směřování k té veřejné sbírce finanční.

29.12.98 –Radiožurnál

diskuse k veřejné sbírce

Uhl Petr „To řešení musí být takové, že se nejdřív postaví o několik kilometrů dál nový provoz, pak se ten starý zruší a teprv nakonec a to je ta třetí fáze a na tu vypíšeme architektonickou soutěž, se pietním způsobem upraví celé to okolí, celé to je řádově 300 - 400 milionů korun, která samozřejmě vláda nemá a proto jsem dostal takový nápad, že bychom vypsali veřejnou sbírku a to nejenom českou, ale evropskou a také světovou a v létě by vláda rozhodla kolik peněz z rozpočtu z roku 2000 a potom z roku 2001 se do toho ještě bude muset doložit.“

29.12.98-Právo

Uhl Petr - "Vycházím z toho, že není možné, aby na místě, kde umírali lidé a kde se děla genocida, byla velkovýkrmna vepřů,"

"Sbírka by měla být nejenom národní česká, československá, ale taky evropská a světová a měla by být spojena se sbírkou na protirasistickou kampaň,"

"Podávám vládě vysvětlení, proč jsem tu veřejnou soutěž nevypsal," dodal Uhl.

30.12.98 – Zpravodjství ČTK

K návrhu P.Uhla

Rychetský Pavel "Jsem osobně přesvědčen, že toto je návrh, který získá většinovou podporu vlády,"

Veselý Ivan /ROI/ "Tato svévole poukazuje na nedemokratické a diktátorské poměry v Meziresortní komisi uplatňované vládním zmocněncem pro lidská práva,"

Uhl Petr- "Symbol, na kterém si budou uvědomovat, že mají historii a že jsou Romové. Já bych si velmi přál, aby se tím symbolem staly Lety," "Nejde o nějaký monument, stačí sadová úprava..., možná nějaký pavilon s expozicí," "Ty práce by mohly skončit mezi jarem a podzimem 2001,"

30.12.98-Radiožurnál

Uhl Petr: „Celé to je řádově 300, 400 milionů korun, které samozřejmě vláda nemá, a proto jsem dostal takový nápad, že bychom vypsali veřejnou sbírku a to nejenom českou, ale i evropskou a také světovou a že by vláda rozhodla, kolik peněz z rozpočtu z roku 2000, a potom z roku 2001 se do toho ještě bude muset doložit.“

„Po jednání s těmi lidmi, kteří jsou majiteli té firmy, jsem dospěl k názoru, že to řešení musí být takové, že se postaví o několik kilometrů dál nový provoz, pak se ten starý zruší a teprve nakonec a to je ta třetí fáze a na tu vypíšeme, nějakou architektonickou soutěž, se pietním způsobem upraví to okolí, v případě se postaví malý památník.“

30.12.98 – Česká televize 1

Uhl Petr – „Tam nejde o to, aby tam stál nějaký monument, nějaký památník, jenom sadová úprava. Dnes tam teda památníček malý je, možná vybudovat trochu větší nebo nějaký pavilón s expozicí. „
„Jakékoliv ohrožení hospodářských vztahů v tom mikroregionu, by se obrátilo proti Romům, a to také nemůžeme dopustit.“

1999

7.1.99 – Zpravodajství ČTK

sbírka pro Lety

Růžička Čeněk "Z taktického hlediska je sbírka potřebná, protože jakákoliv vláda už to nebude moci shodit ze stolu. To už prostě nepůjde. Proto také Výbor pro odškodnění romského holocaustu se sbírkou souhlasí,"

Pokud se vláda odmítne zavázat k vyřešení problému do konce roku 2002, a nebo odmítne uvolnit finance, považují Romové myšlenku sbírky za zbytečnou.

Růžička Čeněk : "V tomto případě by se výbor obrátil na Ústavní soud v Brně se stížností kvůli podezření z porušení mezinárodních smluv o péči pietních prostorů nacistické persekuce ze strany českého státu."

7.1.99-Radiožurnál – 18.00

Odstranění vepřína a vybudování důstojného památníku obětem holocaustu by mělo podle Petra UHLA stát zhruba 300 až 400 miliónů Kč. Polovinu z této částky chce UHL získal veřejnou sbírkou. Zbytek potřebných financí by pak měl doplatit stát.

Uhl Petr – „Ty by měly být určeny z větší části na postavení nového velkovepřína, protože ten provoz není možno zrušit. Není možno ohrozit hospodářské zájmy té oblasti a té firmy a na zbourání toho starého velkovepřína, na asanaci toho prostředí na řadovou úpravu celé prostory a na vybudování objektů, které by důstojným způsobem toto místo připomínaly.“

Veselý Ivan /ROI/ : „My jsme prostě jako ROI proti této sbírce. To je záležitost, to je věc státu, prostě to je věc zásadní a v podstatě by to měl řešit, řešit jako prostě stát a my jsme ochotni se podílet maximálně na sbírce, na nějaký na ten památník. Ne na modernizaci vepřína.“

Hartl Jan - / ředitel Střediska empirických výzkumů/: „Ta podpora stavby pomníku v Letech je velmi vlažná. Podporuje jí jenom necelá čtvrtina našich občanů a dvě pětiny oproti tomu odpovídají negativně. Jedna desetina zhruba se v této záležitosti nevyjadřuje zřetelně. Ještě slabší o něco je ochota přispět na pomník romským obětem. Na otázku tohoto typu odpovědělo kladně jenom 11 procent dotázaných a neochotu oproti tomu vyjádřilo zhruba 70 procent.“

7.1.99 – Česká televize 1

Růžička Čeněk – „Z taktického, politického hlediska je to pro tu vládu věc, kterou nemůže jen tak hodit za hlavu.

Uhl Petr : „Může se stát, že parlament těch zbývajících 100 milionů, nevím kolik to bude, nepřiklepne. Byla by to hrozná ostuda. Já bych se styděl sám před sebou a nemohl bych pro takovou vládu působit jako její zmocněnec.“

8.1.99 – Zpravodajství ČTK

Uhl Petr - "Bude to takový test postojů lidí; ti se budou znova a znova zamýšlet nad tím, kdo jsou Romové, jakou měli historii a jaký má mít každý člověk a většinová společnost k Romům vztah,"

8.1.99 – Hospodářské noviny

Uhl Petr : „Já mám v úmyslu se obrátit především na Václava Havla, aby nám v té věci pomohl,"

9.1.99- Radiožurnál

Uhl Petr: „Odborné posouzení má trvat nějakou dobu, asi dvě měsíce. Zatím je ta představa mezi 300 a 400 milióny korun. Ono to vypadá hrozně, ale prosím vás, je to asi jenom 30,- nebo 40,- Kč na každého obyvatele této země.“

„ Má to být především nebo také mezinárodní sbírky, evropská sbírka, protože holocaust, genocida, hrůzy nacismu, to je záležitost celého světa, hlavně Evropy a navíc není v Evropě vzniká nový národ evropský - Romové. Oni si potřebují sami sebe uvědomit, svoji vlastní historii a toto je prvek, na kterém oni mohou svoji identitu najít a může se to stát jedním ze symbolů onoho moderního evropského národa Romů.“

K otázce, jestli by to neměl financovat stát celé :

UHL Petr : “ Ano, asi by to bylo jednodušší, bylo by to také politicky správnější, protože Československo nepotrestalo, aspoň ne důsledně, zločince, kteří se oněch zločinů v Letech dopustili. Stát by to měl tehdy zhojit, ale ta cesta, kterou jsem zvolil, že se to z větší části přesouvá na bedra veřejnosti a dokonce mezinárodní veřejnosti, má zase výhodu v tom, že ti lidé si ty problémy budou mnohem více uvědomovat.“

„Vláda vlastně teď schválí nějaké usnesení, kde je vlastně celý ten záměr. V dubnu by měla potom tu sbírku vyhlásit a já bych si představoval, že by nám v tom mohl velmi pomoci Václav HAVEL svou morální autoritou, popřípadě další světové osobnosti a v srpnu by se potom mělo rozhodovat o tom, co eventuálně vláda doplní ze státního rozpočtu, resp. navrhne parlamentu, aby doplnil.“

„Peníze by měly být určeny z větší části na postavení nového velkovepřína, protože ten provoz není možno zrušit, není možno ohrozit hospodářské zájmy té oblasti a té firmy a na zbourání toho starého velkovepřína, na asanaci toho prostředí, na sadovou úpravu celé prostory a na vybudování objektů, které by důstojným způsobem toto místo připomínaly.“

9.1.99-Mladá fronta Dnes

Uhl Petr : "Až bude na kontě sbírky tolik peněz, aby to stačilo k postavení nové velkovýkrmny na jiném místě letského katastru, dojde k přesunutí výroby, současný vepřín se zbourá a prostor tábora pietně upraví“

Šarkózi Matěj /ÚV –člen mez.kom/ "Já s takovým řešením souhlasím, ale otázkou je, zda pan Uhl sežene tolik peněz,"

"Věřím, že do dvou či tří let se ty peníze podaří sesbírat“.

Uhl Petr "Myslím, že při sbírce na letský památník si celá Evropa uvědomí, že vzniká nový národ Romů, a ten bude mít v Letech u Písku svůj symbol,"

12.1.99 – Slovo

Uhl Petr: »Budu se snažit vládu přesvědčit, že bude obtížnější dělat sbírku na odclonění vepřína než na postavení nového, přestože úprava nynějšího pietního místa by byla až patnáctkrát levnější než bourání a stavění nového vepřína,«

13.1.99-Dnešní Jablonecko

Mlynář Vladimír : „Netvrdil bych, že jde o zviditelnění Uhla, který se za lidská práva dere obecně. Osobně se domnívám, že památník v Letech by měl stát. Nikdo nediskutuje o Terezínu. Obdobná situace Letům je v Jáchymově, kde ale nestojí vepřín. Asi se shodneme, že zhruba 10% Romů žije a chová se stejně jako my. Pro tuto skupinu je symbolika památníku důležitá i směrem k nám, protože mohou pomoci dalším procentům svých kolegů, kteří najdou stejně jako oni pozitivní vztah ke vzdělání, práci. Podporuji návrh Petra Uhla, včetně avizované sbírky,"

14.1.99-Právo

Prokopec Zdeněk /přednosta pís.okr.úřadu/: "Jako státní úředník nejsem oprávněn hodnotit rozhodnutí vlády, přesto musím říci, že vítáme vytvoření časového prostoru, který nám umožní více se zabývat historií místa. Nikdo nepopírá pietu, máme ale málo faktů například o samotné dispozici místa. Bude dobré shromáždit více informací. O tábore v Letech se často hovoří jako o koncentračním táboře, ale pokud známe fakta, nebyl tam ani denní režim, ani strážný systém koncentračních táborů. Jde o to, zjistit více nejen o přesném umístění tábora, ale také o tom, co se tam odehrálo," "Při návštěvě jsem pana Uhla doprovázel a musím přiznat, že jeho prohlášení mne velmi potěšilo. Je dobré, že vláda chce situaci řešit, ale nikoliv likvidací či vyvlastněním. Postup vlády vnáší do našeho regionu klid,"

Zárybnický Jan /starosta Letů/ "I my samozřejmě uznáváme pietu místa, kde za války zemřeli romští občané. Musíme však hájit zájmy občanů, z nichž je řada ve výrobně zaměstnána a další jsou svým podnikáním s její existencí svázáni,"

17.1.99-Nova TV 7

Langer Ivan: „v té reportáži byl také zmíněn onen vepřín v Letech a budování toho památníků a já při vši úctě k obětem, které byli v rámci okupace v druhé světové válce, si nemyslím, že nejefektivnější řešení v tuto chvíli je vykupovat něčí majetek, utratit 200 milionů korun a postavit nějaký pomník. Myslím, že mnohem lépe ty peníze by byly vynaloženy a pro soužití celé české populace, kdyby šly do vzdělávacích programů. Možná by ta vláda neměla svůj velký pomník, kterým by se mohla holedbat do zahraničí, ale pro budoucnost a pro to soužití romské komunity a bílé komunity by udělala mnohem víc.

„Můžu říct upřímně, že si dokáži představit pomník, který stojí mimo ten vepřín, protože mi nepřípadne skutečně jako adekvátní vyvlastňovat něčí dílčí pozemek. Beru jako to realitu, která je a představuji si, že ty peníze, které by musely být utraceny za to vyvlastnění, by byly efektivně investovány třeba do dlouhodobých vzdělávacích programů.“

Jan RUML, senátor /US/: „Já mám na to jiný názor. Já si prostě myslím, že vše, co se v minulosti stalo, tak má svojí platnost a svojí váhu do budoucnosti a je to určitá symbolika, v které se životy odehrávají, ať chceme nebo nechceme. Protože nikomu by jistě nepřipadlo patřičné, aby třeba na místě dnešního Terezína byl prostě vepřín. Nikdo by nechtěl si říci, že už je dost udržovat tady památky po obětech nacismu a že lépe ty prostředky dát třeba do německo-českého soužití, do toho fondu. Prostě já si myslím, že to nejde, že to jsou určitá pietní místa, která jsou přesně na tom místě, kde se ty tragédie odehrávaly a že bychom k nim prostě měli mít svojí úctu. A je to také memento do budoucna. Vždyť to byli čeští četníci, kteří tam ten koncentrační tábor obhospodařovali, oni byli vlastně viníky smrti těch Romů tam. A je to pro nás jaksi varování a má to být to varování přesně na tom místě, na kterém je. Pak bychom mohli zpochybnit prostě pomníčky, které si dneska staví političtí vězni jako určité memento padesátých let a bychom mohli říct, kdybychom radši jim ty peníze vzali a dali si je do důchodů, které mají malé. Já myslím, že to prostě takto nejde. A já jsem proto, aby vláda vykoupila ten vepřín skutečně za plnou hodnotu a aby tam postavila památník Romům.“

Ivan LANGER „Já si myslím, že těch 200 milionů korun by bylo efektivnější investovat někam jinak než do vykupování vepřína a stavění pomníku přímo na to místě. Myslím, že lze tu památku mrtvých si uctít jinak při respektování soukromého vlastnictví a nalezení lepších metod.“

21.1.99 – Zpravodajství ČTK

Ze semináře o Romech

Jiřina Šiklová /socioložka / "Měli bychom si ujasnit, jestli chceme pomník nám gádžům, abychom si zase dokázali, jak jsme dobří, nebo zda chceme něco udělat pro Romy,"

Mlynář Vladimír: "Byly to české protektorátní úřady, které tábor provozovaly,"

Růžička Čeněk : "Lety byl český koncentrační tábor a říci to za komunistického režimu znamenalo podepsat si ortel smrti,"

21.1.99-Česká televize 1

Uhl Petr : „Jaksi symbolicky jsou tam prasata, která jdou na jatka, tak jako před 50 lety tam byli shromažďováni lidé, kteří šli také na jatka, do Osvětimi. Tato paralela je nepřipustná.“

Čeněk RŮŽIČKA :“Snažíme se prostě vejít do kontaktu s vládou, snažíme se jednat. Za dobu dva a půl roku, kdy se snažíme s vládou jednat a s různými lidmi, kteří by potom měli rozhodnout, nedošli jsme ke vzájemnému pochopení.“

23.1.99 – Českobudějovické listy

Špaček Ladislav - /mluvčí prez.Havla/ „Prezident by chtěl, aby na místě bývalého koncentračního tábora byla skromná, ale důstojná připomínka na romský holocaust“ "Prezident si tam nepřeje žádný monumentální pomník, a naopak si představuje velmi skromné, pietní řešení prostoru,"

8.2.99 – Česká televize 1-tady a teď plus

Miroslav PETRÁČEK : „Existence cikánských táborů Hodonín u Kunštátu a Lety u Písku v období protektorátu byla po dlouhá desetiletí bílým místem naší historie. Počátkem sedmdesátých let se touto problematikou začal zabývat profesor Ctibor Nečas. O výsledky jeho bádání tehdy neprojevil prakticky nikdo zájem. Až v devadesátých letech se začalo hovořit o těchto táborech v souvislosti s údajným vražděním a znásilňováním Romů.

Jana HORVÁTHOVÁ - Muzeum romské kultury Brno: „Tato záležitost má teď velkou publicitu tak se prezentuje i řada věcí, které nejsou úplně v pořádku, které nejsou zcela přesné. Takže je kolem toho i spousta nepravd.“

Petr LHOTKA - Muzeum romské kultury Brno: „A právě především média a někteří politici se vyjadřují v podstatě tak, že interpretují to, co se stalo za války Romům na našem území jinak, než jak se dá vyčíst z historických pramenů popřípadě ze svědectví pamětníků.“

Miroslav PETRÁČEK: „Podívejme se na celý problém z hlediska historických faktů. Jak a proč vlastně vznikl cikánský tábor v Letech u Písku? Ještě před vyhlášením protektorátu zřídila československá vláda v Letech kárný pracovní tábor pro osoby starší osmnácti let, které se podle tehdejšího nařízení vyhýbaly práci a nemohly prokázat, že si řádným způsobem zajišťovaly obživu. Na základě výnosu velitele protektorátní policie z června 1942 o potírání tzv. cikánského zlořádu, provedly úřady a četnické stanice soupis všech cikánů, cikánských míšenců a cikánským způsobem kočujících osob. V této evidenci se ocitlo více než šest a půl tisíce lidí rozdělených na dvě části. Do větší z nich patřili Romové, kteří měli zaměstnání a trvalé bydliště. Museli ale podepsat slib, že budou pracovat, neopustí místo trvalého pobytu, jejich rodiny povedou spořádaný život a děti budou chodit do školy. Do druhé části byli zařazení Romové navržení do policejní preventivní vazby např. pro kočovný způsob života, který byl v té době už zakázaný. Ti museli i se svými rodinami odejít do nově otevřených cikánských táborů, které vznikly z táborů kárných. Do Hodonína u Kunštátu odešli moravští Romové. Pro ty z Čech byl určen tábor v Letech.

Petr LHOTKA : „Je třeba říct, že ten cikánský tábor v Letech byl koncentračním táborem v tom smyslu, že tam byla zkoncentrována, sesbíraná část romské populace, asi jedna třetina z tehdejšího protektorátu Čechy a Morava, ale nešlo jednoznačně o koncentrační tábor ve smyslu tábora v Osvětimi nebo dalších koncentračních táborů na území Německa.“

Václav ŠINDELÁŘ - pamětník : „Z toho tábora kdo chtěl utéct, utekl. Stačilo vykopnout tři prkna z hradby nebo respektive z plotu a byl venku, ale ti lidé neměli utéct kam. Uvědomte si, že v té době existovaly zákony o jakémsi domovském právu.“

Miroslav PETRÁČEK: „Tábor nepodléhal SS jako klasické koncentrační tábory, ale kriminální policii. Také životní podmínky tady byly odlišné.“

Petr LHOTKA: „Táborová samospráva měla dostatek potravin a bylo jenom chybou té táborové samosprávy, že je nerozdělovala. Byla to chyba toho velitele toho tábora, protože v Hodoníně u Kunštátu byla ta situace daleko lepší pro ty vězněné Romy z toho důvodu, že velitel tábora se o tábor skutečně staral.“

Miroslav PETRÁČEK: „Jedním z účelů táborové internace Romů měla být jejich převýchova k práci.“

Václav ŠINDELÁŘ – pamětník: „Tam byl otevřený lom, ten les se jmenuje Borek a tam se těžil kamen, kde opravdu tedy internovaní z tábora lámali kamen a dělala se ta silnice, která vlastně vás přivede na Žďákovský most.“

Miroslav PETRÁČEK, redaktor :Ve skupinách odcházeli na sezónní práce do zemědělství. Pracovali v lese, ale i uvnitř tábora v řemeslných dílnách. Pracovní doba trvala nejméně deset hodin denně. V průběhu internace se i vinou nedostatečné hygieny zhoršoval zdravotní stav vězňů. V prosinci 1942 se v táboře rozšířil břišní a v lednu skvrnitý tyfus. Jako lékař sem byl na pomoc přidělen židovský vězeň bakteriolog Michal Bohyn, který pak tajně navštěvoval rodiče Václava Šindeláře v Letech. Ten mu jako jedenáctiletý chlapec nosil jídlo u jeho domku u tábora.

Václav ŠINDELÁŘ - pamětník :V provizorních podmínkách se tu pokoušel a i objednával vakcinaci a vím od něj, že říkával taky: Aninko, já bych je očkoval, ale oni mají strach, že je usmrtím.

Petr LHOTKA - Muzeum romské kultury Brno :Nešlo rozhodně o systematické vyhlazování Romů na našem území. Ty tábory měly sloužit jako přestupní stanice na cestě Romů do Osvětimi.

Miroslav PETRÁČEK, redaktor: Z celkového počtu 1300 internovaných Romů jich v koncentračním táboře Osvětim skončila polovina. Jedna čtvrtina byla z Letů propuštěna nebo odtud uprchla. Během roční existence tábora tady zemřelo podle profesora Nečase 327 mužů, žen a zejména dětí. Nejčastějšími příčinami úmrtí byl zápal plic, katary a tyfus. Z počátku byli mrtví pohřbíváni na hřbitově v nedalekých Mirovicích pak se asi 300 metrů od tábora zřídilo táborové pohřebiště. Sem bylo pohřbeno 120 vězňů. Z toho 77 dětí mladších čtrnácti let. V květnu 1943 byl prázdný tábor spálen, aby se zamezilo šíření infekce do okolí. Po válce byli na jeho místě internováni němečtí zajatci. Ti, kteří zemřeli, tady byli i pohřbeni.

Miroslav PETRÁČEK, redaktor:Koncem roku přišel vládní zmocněnec pro lidská práva Petr Uhl s nápadem uspořádat veřejnou sbírku na vykoupení vepřína a jeho přesunutí jinam. To by si odhadem vyžádalo asi 300 milionů korun až 400 milionů korun. Pro odstranění vepřína je podle svého mluvčího i prezident Havel.

Karel HOLOMEK - předseda spol. Romů na Moravě :Já patřím mezi ty, kteří by si přáli, aby na tomto místě byla zachována památka, důstojná památka na ty lidi, kteří tam umřeli. To jsou především Romové, ale samozřejmě pak tam byli věznění němečtí vojáci apod. Všechna řešení, která se zatím nabízejí jsou v podstatě špatná řešení.

Jana HORVÁTHOVÁ - Muzeum romské kultury Brno: Argumentovat tím, že v Letech je vepřín a že je to teda nedůstojné, ale vždyť ty vepřinci tam jsou proto, abychom je jedli právě my. Takže to je zase trochu pokrytectví. Každopádně lepší by bylo, kdyby tam ten vepřín nestál, ale otázka je, za jakou cenu bude zlikvidovaný.

Karel HOLOMEK - předseda spol. Romů na Moravě :Ukazuje se totiž, že nikdo přesně neví, kde ten původně cikánský tábor v tom posledním okupačním území, kde vlastně přesně stál. Jenom se traduje, že stál na místě toho dnešního vepřína, ale není to tak jisté.

Vladimír MLYNÁŘ - poslanec PS PČR : Zatím důkazy, které jsou říkají že ano, že stál na stejném místě. Respektive areál toho vepřína. Přesně na metry je tam nyní taková nádrž na močůvku.

12.2.99-Zpravodajství ČTK

Uhl Petr : "Prezident je nakloněn myšlence, že by místo cikánských koncentračních táborů v Hodoníně u Kunštátu i v Letech na Písecku mělo být pietně upraveno. Zastává názor, že existence velkovýkrmny této pietě brání,"

12.2.99 – Radiožurnál 18.00

Ladislav ŠPAČEK, mluvčí V. HAVLA: Pro lidi s určitou mírou citu je vůbec přítomnost vepřína v tomto prostoru znevažující. Ten akt, který je zapotřebí učinit, je věcí našeho svědomí, naší cti a naší morální odpovědnosti za minulost.

Petr UHL Není možné tu výrobu zastavit ani není možné jí přerušit a to nejenom pro ekonomické zájmy té firmy, ale pro ekonomické zájmy regionů a ohrožení těchto zájmů by se obrátilo především proti Rómům.

12.2.99 – Prima Tv K věci

Markus PAPE „Já si myslím, že je přemístit vepřín na lepší místo je nejlepší řešení a dokonce vláda to uznala. Existuje usnesení vlády, vlastně rozhodnutí o tom, teď je už jen otázka, jak to provést. Existují

ještě nějakí jednotlivci, kteří vlastně bojují o nějaké změny, ale v podstatě je ten boj už probíhán a podle mě tím, že se to stále jenom vzdaluje, vzdaluje, tak ta ostuda, která fakticky existuje, se jenom zvětšuje.

„Já si myslím, že když je třeba investovat peníze do vzdělání Romů nebo Čechů nebo jiných etnik, tak by se ty peníze měly najít a investovat. Já nechci a myslím, že je velice špatné začít nějaké handlování, nějaké kšeftování, třeba říct - dobře, dnes konečně máme důvod, abychom mohli najít peníze pro vzdělávání Romů. Myslím, že to by byl velice špatný paradox, že kdyby neexistoval ten koncentrační tábor, tak by Romové neměli nárok na vzdělávání.“

„Stále se ukazuje, že víme málo o tomto táboře, že jsme zatím nemluvili se všemi, kteří vlastně tento tábor přežili nebo kteří nějakým způsobem pracovali nebo v oblasti, která měla nějakou souvislost s tím táborem.“

17.2.99.- Frekvence 1

Václav HAVEL: „Ten tábor v Letech byl zřízen v době Československé republiky, byť tzv. druhé republiky. Ten my jako společnost neseme jakousi odpovědnost za jeho zřízení, za jeho vedení, tak byly za protektorátu potom čeští dozorcí, my neseme odpovědnost za nepotrestání viníků, my neseme odpovědnost posléze za to, že jsme tam byť přes družstvo, ale to bylo vlastně nástrojem státu, vybudovali vepřín a my společně neseme odpovědnost za to, že jsme ten vepřín velmi levně privatizovali na tom místě, kde by měli mít potomci těch Romů, kteří tam zahynuli, právo si připomenout jejich památku. Za to nese odpovědnost podle mého mínění náš stát, naše společnost a měla by na tom participovat finančně ona, to jest stát český. Samozřejmě nemusí na tom participovat konkrétně. Mně se líbí ta myšlenka té sbírky, ale měla by to být kombinace sbírky a rozpočtových prostředků.“

„Bude-li sbírka, tak samozřejmě do ní přispějí, jako jsem přispěl do mnoha a mnoha jiných věcí. A jako jsem zaplatil bezpočet, jako jsem dal bezpočet peněz na různé humanitární účely.“

3.2.99-Rovnost

Uhl Petr: „Dostali jsme nabídku od Židovské obce zřídit v synagoze v Písku společnou expozici romského a židovského holocaustu. Takový památník by pro uctění romských obětí stačil a v Letech by nebylo nic,“

5.3.99 – Mladá fronta Dnes

Uhl Petr: „Vláda jako zástupce českého státu a česká společnost jako celek by měla uznat dluh vůči českým a moravským Romům, kteří byli zločinnou nacistickou mašinerií téměř vyhlazeni,“

„A měla by uznat, to je zvláště důležité, že mezi kolaboranty byli Češi, Němci i Romové,“

„Společnost je zasažena xenofobií a ti, kdo brojí proti vydávání peněz ze státního rozpočtu, nebo dokonce proti sbírce, jsou hodně slyšet,“

20.3.99-Noviny Jičínska

Růžička Čeněk: „Při shromažďování podkladů jsme získali domácí řád cikánského tábora Lety, podle něhož musí být každému jasné, o co tu vlastně šlo. Ženy, muži a děti byli ubytováni samostatně ve třech skupinách, zastřelení hrozilo tomu, kdo byl dopaden po večerce mimo ubytovnu. Od práce nebyl osvobozen nikdo, ani děti, disciplinární tresty byly velmi přísné, od samovazby a sputání železy až po zastřelení. Během osmi měsíců tu zemřelo 241 dětí, deportovány odtud byly transporty do vyhlazovacího tábora v Osvětimi. Myslím, že nikdo nemůže pochybovat o tom, že cikánské tábory byly součástí nacistické vyhlazovací mašinerie,“ „Společnost nechce slyšet, že jde i o český problém. I když Češi nacismus nevymysleli, na příkaz zřídili tábor a pracovali v něm.“

8.4.99-Mladá Fronta Dnes

Rychetský Pavel /vicepremiér/: „Rozpočtová situace je taková, že částku 600 milionů je naprosto vyloučeno uvolnit,“

Špaček Ladislav /Tis.ml.Havla/ "Pro lidi s určitou mírou citu je přítomnost vepřina v tomto prostoru znevažující. Ten akt, který je potřeba učinit, je věcí našeho svědomí, naší cti a naší morální odpovědnosti za minulost,"

Rychetský Pavel: "A ve vládě se neozval jediný hlas, který by zpochybnil to, že skutečnost, že na tomto místě je velkovýkrma vepřů, je z dlouhodobého hlediska těžko mravně přijatelná. Vláda si je toho dobře vědoma,"

"Vláda je si vědoma dluhu, který má česká společnost vůči českým a moravským Romům, kteří se stali oběťmi holocaustu, a jsme si vědomi toho, že této genocidě napomáhali kolaboranti z protektorátních orgánů,"

"Vláda učiní vše, aby dnešní i další generace poznaly příčiny a souvislosti této genocidy,"

9.4.99 –Zemské noviny

Matěj Šarkózi. »Pokud je vláda na tom ekonomicky tak špatně, že může dát peníze jen na úpravu pietního místa, nedá se s tím nic dělat. Z dlouhodobého hlediska však zůstává problém otevřen. Není přece důstojné, aby na místě, kde umírali lidé, pobíhala prasata,«

9.4.99-Mladá fronta Dnes

Uhl Petr "Obával jsem se toho, protože znám názory některých ministrů,"

„Požádal jsem vládu, aby mi nedávala úkol být správcem sbírky na vybudování památníku za situace, že vepřín zůstane na místě. Přímo jsem vládě řekl, že bych nemohl tuto roli přijmout, protože nelze vybírat peníze na pietní úpravu místa, na kterém stojí velkovepřín.“

„Přistoupila na to a sbírka vyhlášena nebude.“

„Já žádné kompromisní řešení navrhopvat nebudu. Vepřín bude stát dál. Požádal jsem vládu, aby oněch tři sta milionů zahrnula do rozpočtu na příští rok. Vláda to však neudělala.“

„Vzpomínám si na dobu, kdy se říkalo, že nebudeme dávat žádné peníze na výstavbu památníků pro Židy, že ty peníze raději dáme živým Židům. Neměli bychom přece zapomínat na minulost.“

27.4.99-Mladá fronta Dnes

Rychetský souhlasí s návrhem na úpravy památníku v Letech. Návrh předpokládá vyznačení polohy tábora v terénu, zpevnění přístupové cesty od vesnice kolem bývalého táborového areálu až k pohřebišti a umístění informačních tabulí. "Jsou to realistické návrhy. Myslím, že ve vládě budou průchodné z hlediska finančních nároků i proto, že taková pietní úprava je přiměřená," "Myslím, že vláda v této záležitosti rozhodne do konce května, nejpozději v polovině června,"

10.5.99-Zpravodajství ČTK

Růžička Čeněk - "Naše sdružení se s tím nemůže smířit,"

Giňa Ondřej ."Velkovýkrma prasat symbolizuje postoj a vztah k Romům, "

13.5.99-Zpravodajství ČTK

K chystanému bojkotu :

Uhl Petr "Bojkot však podle mého názoru není ta nejlepší cesta a v daném případě si myslím, že jeho organizátoři nemají síly na to, aby ho realizovali nějakým účinným způsobem,"

"K bojkotu se přidat nemohu, a to nejen proto, že jsem vládní úředník. Na tuto vládu totiž neplatí bojkot, platí spíš neustálý nátlak a snaha o dialog,"

Giňa Ondřej:"Protest bude probíhat nejen v ČR, ale ve všech zemích, kde působí Romský národní kongres (RNC), tedy v Polsku, Maďarsku, Makedonii, Německu, Švédsku a USA. Budeme pořádát různé

kulturní akce, mítinky a setkání, kde budeme informovat o všech věcech, které se v táboře v Letech děly, a protestovat proti tomu, že zde tento prasečák ještě stojí,"

"Od roku 1992 bylo mnoho slibů o tom, jak se bude řešit památník v místě tábora, kde umírali naši předkové a kde nyní stojí velkovepřín. Žádný z nich nebyl splněn. A to, že se dnes cena za likvidaci vepřína vyšplhala dokonce na 700 miliónů korun, to nás šokuje. Není to otázka peněz, je to otázka napravení křivd minulosti,"

13.5.99-Radiožurnál

Pavel RYCHETSKÝ - místopředseda vlády ČR /ČSSD/: „Já jsem přesvědčen, že ať už to byla tato nebo jakákoli jiná vláda, dokavad bude ta velkovýkrmna stát na místě bývalého tábora v Letech, bude to velmi nepříjemné memento a tato vláda je rozhodnuta, jakmile to umožní její rozpočtové poměry se k této otázce znovu vrátit.“

Ondřej GIŇA - Koordinační centrum Romského národního kongresu: „Výzvy, ale i bojkot českých firem. Budou se obracet na firmy v Německu a v dalších státech, aby zvažovaly svoji spolupráci s českými firmami, například Škoda Volkswagen a podobně. O této kauze se jedná již několik let. Jsou vyhlašovaná různá ohlášení. My si myslíme, že morální rozměr celého toho problému má přednost před finančními výdaji. Výsledek je ten, že ta farma tam stojí stále.“

13.5.99-Prima

Jan ČECH, ředitel společnosti AGPI: „Je to tlak na nesprávném místě.“

Ondřej GIŇA, Romský národní kongres: „Bude se vyzývat k tomu, aby například turisté přicházející do České republiky nekonzumovali vepřové maso, protože může pocházet z Letů.“

Petr UHL, vládní zmocněnec pro lidská práva: „Ti lidé nemají na to, aby ten bojkot uskutečnili nějakým účinným způsobem.“

Čeněk RŮŽIČKA, Výbor pro odškodnění romského holocaustu: „Cítil bych se tady daleko líp, kdyby ten prasečák tam nestál a kdybychom necítili ten zápach.“

14.5.99-Zpravodajství ČTK

Uhl Petr vládě nikdy nenavrhl, aby vykoupila vepřín v Letech: "V žádném dosavadním materiálu, který šel do vlády, ani v požadavcích občanských iniciativ se tento návrh neobjevuje," Vládní zmocněnec upozornil, že jeho závazkem je nezpůsobit žádnou škodu písecké společnosti AGPI, která je majitelem vepřína. "Není to proto, že mám rád tržní ekonomiku nebo vepřové maso, ale proto, že kdybych poškodil firmu AGPI nebo mikroekonomiku regionu, obrátilo by se to proti Romům,"

14.5.99-Mladá fronta Dnes

Růžička Čeněk : "Náš protest skončí, až odtud vepřín zmizí. Na tomto místě byla lidská důstojnost zašlapána do prasečích výkalů,"

Giňa Ondřej: "Slibů, že se zdejší problém bude řešit, už bylo mnoho, ale nic z toho se nesplnilo. Proto vyzývám všechny lidi, nejenom Romy, aby se k naší kampani připojili,"

Rychetský Pavel : "Vláda považuje za mravně nepřijatelné, aby na místě letského tábora byla velkovýkrmna vepřů. Její prioritou je však nyní všemi dostupnými prostředky zabránit následkům genocidy v Kosově. Ale jakmile to umožní rozpočtové poměry, znovu se k možnosti přemístit vepřín vrátíme,"

Uhl Petr: "Nesouhlasím s jakýmkoliv bojkotem. Domnívám se, že lidé, kteří ho vyhlašují, nemají dostatek sil, aby se tato akce mohla projevit,"

17.5.99 – Zpravodajství ČTK

Rouček Libor –mluvčí vlády

Vláda dnes rozhodla o přidělení miliónu korun Okresnímu úřadu v Písku na dokončení pietní úpravy míst bývalého romského koncentračního tábora v Letech u Písku. V něm za války nacistické úřady soustřeďovaly české Romy před transportem do vyhlazovacích táborů.

Okresní úřad podle něj zajistí odpovídající přístup do prostor bývalého tábora a k památníku a upraví již existující polní a lesní cesty. Ty budou napojeny na silnici z Letů do Orlíku nad Vltavou. Na křižovatkách cest a na parkovišti budou rozmístěny ukazatelé směru.

V prostoru tábora bude podle mluvěcího informační tabule s orientační perokresbou a komentářem v češtině i v cizích jazycích. Dokončení pietních úprav vychází z návrhů předložených okresním přednostou z Písku a starostou Letů u Písku.

18.5.99-Radiožurnál –

Libor ROUČEK - mluvčí vlády: „Tyto práce budou spočívat v úpravě stávajících přístupových polních a lesních cest v okolí prostoru toho bývalého tábora a památníku s tím, že cesty budou napojeny na silnici z Let u Písku do Orlíka nad Vltavou a součástí zamýšlené úpravy prostoru bývalého romského tábora, její umístění informační tabule s orientovanou perokresbou tábora a s potřebným komentářem i v cizích jazycích, to jest rozmístění směrníků s označením na křižovatkách cest a parkovišti.“

Zdeněk PROKOPEC - přednosta Okresního úřadu v Písku: „Vládní usnesení je od toho, aby se plnilo, takže já jenom se můžu ptát, kdy přijdou peníze z vlády, protože tam není konkrétní termín dodání. Problém trošičku je v tom, že určitě rozhodnutí vlády je zpochybňováno jednotlivými romskými aktivitami, protože ony mají za cíl jediné řešení a to je zbourání toho zemědělského podniku.“

18.5.99-Mladá fronta Dnes

Závěrečná zpráva komise **Petra Uhla**: "Pach z velkovýkrmny narušuje pietu každého člověka, který sem přichází uctít památku zemřelých. Na tom nic nezmění ani opatření v době každoročního pietního aktu, kdy se vypíná ventilace výrobních hal vepřína,"

Pavel Rychetský: "Já pevně věřím, až nám to rozpočtové poměry umožní, že dojde k tomu, že se tato nebo jakákoliv příští vláda k tomuto problému znovu vrátí,"

7.10.99.-Zpravodajství ČTK

Romská občanská iniciativa kritizuje vládní komisi pro Romy

Uhl Petr poznamenal, že členem meziresortní komise je také předseda ROI Emil Ščuka, který se osobně podílel na doporučení komise vládě ohledně stavby plotu v Matiční ulici.

Představitelé Romské občanské iniciativy kritizovali Uhla také za to, že "svou osobní iniciativou znemožnil vybudovat důstojný památník obětem romského holocaustu" v Letech u Písku. Na místě někdejšího koncentračního tábora pro Romy dnes stojí velkovýkrmna vepřů. Uhl připomněl, že usiloval o vybudování vepřína na jiném místě a že velkou roli hraje v této otázce nedostatek peněz.

17.11.99-Právo

Začaly úpravy památníku v Letech

Jiří Hladký z píseckého okresního úřadu, který za akci odpovídá.: „Co největší část prací, pokud to dovolí klimatické podmínky, chceme provést ještě v letošním roce. Ve smlouvě s dodavatelskou firmou je jako nejpozdější termín předání uveden desátý březen příštího roku, ale osobně se budu snažit, aby vše bylo hotovo ještě letos." Uvedl, že akci prostřednictvím okresního úřadu financuje česká vláda, která pro tento účel uvolnila částku jeden milión korun. "Úprava cest bude provedena bez asfaltu s povrchem tvořeným jílem a pískem na kamenitém podkladu, který do terénu esteticky zapadne. V ceně prací je zahrnuta i instalace informačních tabulí, u nich za odbornou správnost textů odpovídá Muzeum romské kultury v Brně," "Vícenáklady nehrozí, projekt je dobrý a v lokalitě nejsou žádné jiné inženýrské sítě a podobné záludnosti, a proto neohrozí nutnost odchýlení od projektu,"

2000

12.5.00-Zpravodajství ČTK

Karel Holomek : "Dnes, 55 let po válce, musíme s lítostí konstatovat, že utrpení Romů nevedlo k dostatečnému poučení,"

22.8.00 Zpravodajství ČTK

Růžicka Čeněk : "Opravy hřbitovní zdi ukončí romská firma Svoboda v pátek, desky se jmény zemřelých budou instalovány ve druhé polovině října. Na tyto základní úpravy využijeme 499.000 korun, které jsme podle usnesení vlády obdrželi z rozpočtové kapitoly integrace minorit,"

Připomněl, že Výbor pro odškodnění romského holocaustu se obrátil na německé velvyslanectví s žádostí, aby se Německo podílelo na úpravách prostoru před zdí mirovického hřbitova, který výbor převzal od obce. Jedním z důvodů je i zjištění, že na hřbitově jsou vedle romských pochovány i německé děti; z historických pramenů není dosud zřejmé, zda jde o děti (německých) vystěhovalců či utečenců.

"Domníváme se, že Německo má ve vztahu k romským obětem i morální povinnost se na této záležitosti podílet,"

5.9.00-Hospodářské noviny

Sekyt Viktor: "Prasečák jede dál, a myslím si, že se s tím asi sotva pohne,"

Veselý Ivan: "Iniciativy by se měli chopit představitelé české majority, například místopředseda Unie svobody Jan Mlynář nebo někdejší funkcionář ODA Pavel Bratinka či kněz Václav Malý a stovka dalších signatářů, která před dvěma lety zaslala premiérovi Miloši Zemanovi otevřený dopis, v němž požadovala likvidaci velkovýkrmny vepřů,"

Vladimír Mlynář: "Názor jsem však nezměnil, myslím si, že se to bude muset jednou vyřešit a pokud se naskytne reálná možnost, pokusím se jí využít,"

18.9.00-Týden

Mlynář Vladimír : "Místo omluvy dál provozují Češi v pietním místě Romů prasečák," "Boj proti němu jsem před třemi lety nerozvířil kvůli Romům, ale kvůli sobě a svým dětem. Kvůli svědomí."

Růžicka Čeněk : "I když se tu nemocní vězni a lidé na útěku přímo nestříleli, šlo v Letech stejně o život," "Z 1309 lidí, kteří prošli táborem v Letech, jich 326 na následky neuvěřitelně špatné stravy, neléčených nemocí a nakonec přímo epidemií zemřelo," "V táboře se narodilo 36 dětí, nepřežilo ani jedno."

Giňa Ondřej st "Kdo má zájem na tom, hledat eufemismy, aby se význam tábora v Letech změkčil?" "Ten, kdo chce odvést pozornost od viny českých dozorců, četníků a protektorátních úředníků. Jednou se dočteme, že to byl tábor pionýrský!"

Mlynář Vladimír: "Politické gesto jsem už udělal. Není u nás nikdo, kdo by o problému Letů zhanobených velkovýkrmnou nevěděl. Další gesta by už neměla smysl,"

"Problém se mi podařilo otevřít, ale zakončit jsem jej nedokázal. Řešení mi uniklo na poslední chvíli. Pak můj vliv na tyto věci skončil."

Růžicka Čeněk "Neustanu s rebelií, dokud se mi místo prasečáku nepodaří prosadit naučnou stezku o tomto pohnutém úseku romské historie,"

"Už se domlouvám se sochařskou školou, že tu uspořádáme plastické sympozium na téma romského holocaustu."

Ivan Veselý: podezřívá z kompromisnictví i samotného Uhla: "Tlumil vášně, že se s vládou domluví, snažil se vyhlášovat sbírky a není z toho nic. Měli bychom si přivyknout, že se památník jen odstíní od výkrmny a mlčet."

Uhl Petr: "Dokud se Češi a Romové nedohodnou na řešení a nevymohou si je na vládě, nebude nic," "A taky si myslím, že nelze zlikvidovat vepřín bez náhrady - poškodilo by to všechny. Zemědělci by přišli o odbytiště krmiv, podnikatelé o výnosný podnik, pár lidí o práci a vášně by se obrátily proti Romům. Prasečák musí zmizet, ale ne za cenu nových křivd,"

Giňa Ondřej: "Náš životní styl je jiný než u Evropanů," "Nevracíme se tak často na hroby, protože si myslíme, že předci jsou už na lepším. Ale na druhou stranu ten prasečák nevnímáme jako neúctu k předkům, ale k nám, živým Romům."

2.10.00-Právo

Úprava romských hrobů obětí sběrného tábora Lety ukončena

Růžička Čeněk : "Poprvé tak romské oběti nacismu na českém území budou mít svá jména. Bývalí vězňové koncentračního tábora Lety u Písku ale dále trvají na odstranění velkovýkrmny prasat stojící v místě genocidy Romů. Úpravy hromadných hrobů na farním hřbitově v Mirovicích považují pouze za částečnou nápravu křivdy,"

"Při realizaci projektu jsme zjistili, že v roce 1945 bylo k našim dětem pohřbeno i několik dětí německých utečenců. Výbor rozhodl, že v příštím roce pietně upraví i tyto hroby,"

Prokopec Zdeněk /přednosta OÚ Písek/ "Vláda na úpravu mirovického hřbitova přidělila částku 499 000 korun. Peníze jsme obdrželi a předali Výboru pro odškodnění romského holocaustu, který nám jejich využití musí řádně doložit,"

18.10.00 Českobudějovické listy

Spor o text na náhrobku

Růžička Čeněk : "O jaký tábor se v Letech u Písku jednalo, je jasné. Text, který byl schválen, se nám nelíbí a jen těžko se smiřujeme s tím, že do něj nemůžeme prosadit název koncentrační. Na druhé straně akceptujeme, že úpravu hřbitova financuje stát,"

27.10.00- Mladá fronta Dnes

Zatímco romští aktivisté hovoří výhradně o koncentračním táboře, historici se přiklánějí spíše k názvu romský nebo sběrný tábor. Vicepremiér **Pavel Rychetský** nakonec navrhl kompromisní verzi, když se jím doporučený text zmiňoval pouze o "**nucené táborové koncentraci**". Předseda Výboru pro odškodnění romského holocaustu **Čeněk Růžička**, který desku zadal k výrobě, včera řekl, že na pamětní desce bude uveden jiný nápis. "**Společně s bývalými letskými vězni jsem se rozhodl pro jiný text, než jaký schválil pan Rychetský,**" připustil Růžička. Nápis sice neobsahuje výraz "koncentrační tábor", hovoří však o "zločinné koncentraci" a "nepotrestaném chování táborového vedení". Růžičkovo vyjádření zaskočilo přednostu píseckého okresu Zdeňka Prokopce. Připomněl, že na úpravu hřbitovní zdi, u níž jsou Romové pochováni, poskytla takřka půl milionu korun vláda, a její názor k podobě nápisu na pamětní desce je proto podle něho třeba respektovat.

Zdeněk Prokopec/před.pís.okr./ "Pokud pan Růžička zvolil jiné řešení, porušil zároveň rozhodnutí, které v této záležitosti vydal okresní úřad. Na kulturních památkách, mezi něž hřbitov v Mirovicích patří, totiž nelze měnit nápisy podle toho, jak se komu zachce,"

Ředitel kanceláře P,**Rychetského** : "Vzhledem k časově náročnému programu však není jasné, kdy se pan místopředseda k textu na pamětní desce vyjádří,"

Markus Pape z Evropského střediska pro práva Romů : "Myslím, že to, jaký text tam nakonec bude uveden, by mělo být především záležitostí bývalých letských vězňů. Aspoň tuto službu bychom jim mohli udělat,"

Zdeněk Bárta /starosta Mirovic/ : "V Letech stál sběrný tábor pro nepřizpůsobivé osoby. Zpočátku tam umístili i několik bílých lidí,"

Růžička Čeněk : "Každý z Romů, který byl v Letech uvězněn, nemá problém tento tábor nazvat koncentračním. Proto budeme dál bojovat za to, abychom nakonec prosadili i označení koncentrační tábor,"

"Zde a za hřbitovní kaplí leží romské oběti nacismu. Zahynuly v koncentračním táboře Lety u Písku důsledkem nucené táborové koncentrace i zvrhlého a nikdy nepotrestaného chování táborového vedení."
(původní návrh Výboru pro odškodnění romského holocaustu)

"Na zdejších hřbitově leží romské oběti nacismu. Zahynuly v Letech u Písku důsledkem nucené táborové koncentrace, která vyústila v nikdy neodčiněnou genocidu."

(text, na němž se shodli historici a experti oslovení místopředsedou vlády Rychetským)

"Na zdejších hřbitově leží romské oběti nacismu. Zahynuly v romském táboře v Letech u Písku důsledkem zločinné koncentrace, která byla součástí genocidy, i nikdy nepotrestaného chování táborového vedení."
(konečná verze textu, který nechal vyhotovit Výbor pro odškodnění romského holocaustu)

30.10.00-Zpravodajství ČTK

k Mirovickému hřbitovu:

Uhl Petr "Je to další krok k tomu, abychom si uvědomili i odpovědnost našich předků za nacistickou genocidu Romů,"

Čeněk Růžička: "Poprvé budou mít romské oběti nacismu na českém území svá jména. Bývalí vězňové koncentračního tábora Lety u Písku (však) dále trvají na odstranění velkovýkrmny prasat, stojící v místě genocidy Romů,"

31.10.00-ČT 1 – 18.00

k Mirovickému hřbitovu

Čeněk RŮŽIČKA, Výbor pro odškodnění romského holocaustu : "Já tomu svým způsobem přikládám dost velký význam, ale ne zas až tak velký význam, protože se tak stalo až po 55 letech od skončení války.

Martin GIŇA: Je to určité, zatím malé, ale určité zadostiučinění, které by snad mohlo přijít v nějaké formě, která bude odpovídat tomu, co se stalo.

Věra CINOVÁ: „Ten pomník, pro mě znamená moc, protože moje rodina vlastně také za války trpěla. Moje maminka s babičkou její byly také v takovýchle táborech. Jim se tedy podařilo odtud utéct, takže přežily“.

1.11.00-Zpravodajství ČTK

k Mirovickému hřbitovu

Prokopec Zdeněk /pře.pís.okr./ "Na pamětní desce je jiný nápis, než který byl schválen jako závazná součást projektu. Mirovický hřbitov je nemovitou kulturní památkou a my musíme postupovat podle zákona. Uložíme zhotoviteli pokutu a o jeho případném odvolání proti ní rozhodne ministerstvo kultury. Protože změnou nápisu byla porušena smlouva o poskytnutí státní dotace 499.000 korun na tento projekt, přichází v úvahu i její vrácení,"

Čeněk Růžička: "Jestliže okresní úřad rozhodne, že na desce musí být původní nápis, musí se deska předělat. Já však ji snímat nebudu, ani se jí nedotknu,"

"Myslím, že o celé záležitosti se v poslední době psalo a mluvilo víc, než je třeba. Obávám se, že přílišná medializace přispívá k protiromským náladám,"

3.11.00-Zpravodajství ČTK

k Mirovicím

Ani vláda nehodlá podle vicepremiéra Pavla Rychetského vymáhat půlmiliónovou dotaci uvolněnou na úpravu hrobů Romů.

Prokopec Zdeněk : "Když pan Růžička napíše: 'Pane přednosto, změnil se text, buďte tak laskav a změňte rozhodnutí,' okresní úřad ho zruší,"

Růžička Čeněk : "Pokud taková možnost existuje, tak samozřejmě o změnu rozhodnutí požádám,"

Prokopec Zdeněk : "Je to veliké nedorozumění. Jde jen o úřednický postup, protože ten text byl součástí rozhodnutí. A stačilo týden předtím požádat okresní úřad, že s textem Romové nesouhlasí, aby se to změnilo,"

8.11.00-Českobudějovické listy

Romové upraví příští rok hroby několika německých dětí

Čeněk Růžička. "Při pietní úpravě hrobů romských obětí z tábora v Letech u Písku jsme zjistili, že v dubnu 1945 bylo k našim dětem pohřbeno také několik dětí německých utečenců,"

Lorenz Barth /tisk.tajem.velvysl.SRN/ "Tato částka by měla být určena jak na vybudování romského památníku, tak i na úpravu hrobů občanů německého původu,"

2001

8.4.01 – Zpravodajství ČTK

Růžička Čeněk - "Lety a Hodonín u Kunštátu jsou místa, která se stala ve vnímání Romů místy symbolickými a místy utrpení, protože zde vinou zvrhlé nacistické ideologie naši předkové hynuli a další byli odtransportováni do nacistických vyhlazovacích táborů. Musím i současné vládě připomenout, že z ní nikdo nesejme odpovědnost za to, jak to místo vypadá. Problém Letů již nemusel existovat a my jako národ jsme se za Lety nemuseli stydět."

Rychetský Pavel /místopředseda vlády/ "Záležitostí bývalého koncentračního tábora v Letech a skutečností, že na části jeho plochy je dnes soukromá velkovýkrma vepřů, se tato vláda velmi vážně zabývala. Složitě ekonomické i právní problémy však neumožňují tuto záležitost v dohledné době vyřešit. Navíc má Česká republika tak napjatý rozpočet, že v této chvíli považuje za důležitější investovat finanční částky do budoucnosti romské populace, do jejího vzdělání a do naší společné budoucnosti než do minulosti."

9.4.01 – Právo

Matěj Šarközi "Poté, co vláda nechala v Letech u Písku zřídit památník a upravit okolí pietního místa, věřili jsme, že velkovýkrma prasat také brzy zmizí. Jak ale i nyní zopakoval místopředseda vlády Pavel Rychetský, definitivnímu řešení brání ekonomické i právní. Přesto se Výbor pro odškodnění romského holocaustu nevzdává naději, že se vstupem Česka do EU vepřín zmizí,"

9.4.01-Mladá fronta Dnes

Růžička Čeněk - "Také současná vláda před dvěma lety veřejně prohlásila, že si uvědomuje dluh, který má česká společnost vůči Romům, jež se stali obětí holocaustu. Musím však těmto politikům připomenout, že nesou přímou odpovědnost za to, jak zdejší místo vypadá,"

Trojan Václav - "Stydím se totiž, že tento stát a český národ vůbec nedokázal dosud letský prasečinec odstranit,"

Rychetský Pavel -"Když se vláda před časem rozhodla uvolnit zatím jen peníze na úpravu pietního místa i přístupových cest a na výrobu informačních tabulí, současně prohlásila, že to není definitivní řešení. Ekonomické i právní problémy související s velkovýkrmnou ale nejsou natolik jednoduché, aby bylo možné odstranit je okamžitě.

"Pokud se podaří udržet současné tempo růstu naší ekonomiky a ve státním rozpočtu bude dost peněz, věřím, že velkovýkrma vepřů může zmizet přibližně do deseti let."

9.4.01 – Českobudějovické listy

Růžička Čeněk: "My, Romové, neusilujeme o vlastní stát, protože jsme doma všude tam, kde máme pochovány svoje předky a kde v klidu můžeme vychovávat děti. Lety jsou ve vnímání Romů místem symbolickým a místem utrpení. Politikové zde pronesli mnoho slibů o zrušení velkovýkrmy vepřů, ale zůstalo jen u slibů. Z vlády nikdo nesejme odpovědnost za to, jak toto pietní místo vypadá."

10.4.01 – Listy Písecka

Růžička Čeněk : "Lety a Hodonín u Kunštátu jsou pro Romy místy symbolickými a místy utrpení. Protože právě zde vinou zvrhlé nacistické ideologie naši předkové hynuli a další byli odtransportováni do vyhlazovacích táborů. Bohužel, politikové nesplnili svůj slib a místo pro nás posvátné je zneuctěno velkovýkrmnou prasat. Žijící bývalí vezňové letského tábora nejsou spokojeni s tím, jak toto pietní místo vypadá."

Trojan Václav "Při sčítání lidu jsem se přihlásil k romské národnosti. Je to moje forma protestu proti tomu, že tento stát nedokázal letský prasečinec odstranit."

Rychetský Pavel : "Za důležitější považuji investovat do budoucnosti romské populace,"

19.4.01-Zpravodajství ČTK

Větší úspěch při obnově pietního místa, které tam existovalo do roku 1974, si Romové slibují od spolupráce s Výborem pro odškodnění obětí romského holocaustu a dohody mezi Mezinárodní romskou unií (IRU) a ministerstvem zahraničí.

Giňa Ondřej - "Barbarské vyvražďování Romů v době nacistické okupace Československa zůstane navždy nejtragičtějším obdobím v historii Romů,"

"Výbor pro odškodnění romského holocaustu se bude touto věcí zabývat tím správným způsobem, to je organizace speciálně zaměřená na záležitosti tohoto typu."

"Samozřejmě počítáme s dalšími romskými i neromskými zahraničními organizacemi. Tímto způsobem budeme snad postupovat účinněji, abychom dosáhli zbourání vepřína."

9.5.01-Zpravodajství ČTK

Vartování v Letech U Písku

Giňa Ondřej: "Budeme tam tři dny a tři noci a budeme tam vzpomínat a vyprávět si o všech těch událostech, které se týkají všech, které tam budeme vartovat."

10.5.01-Zpravodajství ČTK

Giňa Ondřej . "Dnes proběhne jen technická příprava, budou postaveny stany a udělány další věci, aby bylo organizačně zajištěno vše, co bude potřeba. Oficiálně akce začne v pátek ráno,"

10.5.01-Listy Písecka

Růžička Čeněk : "Aktu bude předcházet romské 'vartování' přímo na místě pohřebiště vedle prasečáku nepřetržitě od zítřejších ranních hodin do neděle, a to ve dne i v noci. Zítra ve 13 hodin projde průvod po historických místech utrpení vězňů. Ve 22 hodin Romové zapálí 241 svíček za oběti, které v táboře zahynuly. Svíčky budou symbolicky spuštěny na vodu rybníka."

11.5.01 – Zpravodajství ČTK

Růžička Čeněk /k vartování/ "Ještě dnes přijedou další Romové z Turnova, Karlových Varů a z dalších míst. Společně chceme veřejnosti připomenout, že stále trváme na odstranění velkovýkrmny prasat z míst zdejšího bývalého koncentračního tábora pro Romy. Naše uctění památky zemřelých je současně protestem proti hanobení míst, kde trpěli nevinní Romové,"

11.5.01 – TV 3

v rozhovoru

Růžička Čeněk – „Romové v zahraničí mi domlouvají schůzku s panem Verheugenem a tam si myslím, že už dojde k nějakému řešení.“

„Na pohřebišti je památník nebo pomník, kterému sami Romové nerozumějí. Měli jinou představu.“

11.5.01 – ČT 1

Růžička Čeněk – „Je to poprvé od skončení války, kdy tady Romové za své zemřelé tzv. vartují.“

„Proto se budeme snažit navázat kontakty na důležité lidi Evropské unie, aby důrazným způsobem vládu České republiky upozornili na současný stav.“

12.5.01 – Severočeské noviny

Růžička Čeněk – "Společně chceme veřejnosti připomenout, že stále trváme na odstranění velkovýkrmny praset z míst zdejšího bývalého koncentračního tábora pro Romy. Naše uctění památky zemřelých je současně protestem proti hanobení míst, kde trpěli nevinní Romové,"

12.5.01-Českobudějovické listy

Růžička Čeněk - "Romské vartování je stará tradice, kterou vzdáváme nejen hold mrtvým, ale slouží rovněž k diskusi o současných problémech naší minority"

"Vartování je podle tradice několikadenní a Romové jím, dalo by se říci, nahrazovali katolickou zádušní mši. Proto jsme se zde na tomto památném místě utábořili už ve čtvrtek večer a setrváme zde do neděle, kdy se v poledne uskuteční vzpomínkový akt. Dnes večer pustíme na hladinu zdejšího rybníka 241 zapálených svíček jako symbol stejného počtu zde zmařených dětských životů."

13.5.01-Zpravodajství ČTK

Giňa Ondřej "Od pátku jsme tu debatovali o tom, jak uzavřít minulost, která je stále otevřená," **Uhl Petr** - /bývalý vládní zmocněnec/ "Znesvěcení tohoto místa je věcí nás všech, ale především vlády".

Špaček Ladislav - /tisk.mluv.V.Havla/ "Pokud jde o ten problém s vepřínem, tak pan prezident těžce nese, že se ho nepodařilo vyřešit. Je to ostudné dědictví minulého režimu."

13.5.01 – ČT 1

Růžička Čeněk : „Pan Jařab jasně prohlásil, že co bude na úradě, takže prostě se k Letům vracet nebude.

„Není možné, aby přenesla ČR takovýto marginální problém do EU. Romové se za něj stydí.“

14.5.01-Střední Čechy

Giňa Ondřej "Od pátku jsme tu debatovali o tom, jak uzavřít minulost, která je stále otevřená," **Uhl Petr** "Znesvěcení tohoto místa je věcí nás všech, ale především vlády."

14.5.01- Mladá fronta Dnes

Giňa Ondřej "K pietě se tu scházíme už pátým rokem, letos jsme tu poprvé od pátku vartovali. Vartování je romský zvyk, kdy pozůstalí projevují významnému zemřelému tři dny úctu, probírají jeho život."

Pape Markus "Stát musí najít komplexní řešení a vepřín z nevhodného místa přemístit jinam. Jsme zklamáni, že se v této věci nic nehýbe. Chápeme, že není akutní řešení, které bude hotové přes noc, ale vadí nám, že není vidět ani žádná strategie do budoucna."

Špaček Ladislav - "Prezident Havel tu odhalil památník v roce 1995. Od té doby dbá na to, abychom sem pravidelně jezdili a poklonili se památce Romů. Upozorňujeme tak na nedořešený problém se zdejším vepřínem. Je úkolem demokratické společnosti, aby se s ním důstojně vypořádala."

14.5.01 – Českobudějovické listy

Uhl Petr - "Romská komunita sama na odstranění vepřína z blízkosti pietního místa nestačí. Tím spíše, že je to především problém nás, jejichž rodiče a prarodiče připustili přijetí diskriminačních zákonů proti Romům v předmnichovské republice. Důsledkem bylo pak vybudování tří skupin táborů, z nichž ta poslední byla vyhlazovací."

4.8.01 – Lidové noviny

Vláda ignorovala tryznu za Romy zabitě v Osvětimi

Růžička Čeněk - "Je to velmi smutné. O to smutnější, že nikde jinde nebyli Romové tak pronásledováni jako v protektorátu." říká Rom Čeněk Růžička, předseda Výboru pro odškodnění romského holocaustu. Dalšího účastníka čtvrtelní tryzny, Petra Vasicka, absence českých představitelů na pietním aktu rozhořčila natolik, že včera poslal ministru zahraničí Janu Kavanovi protestní dopis. Vasicek lhosejnost vlády odsoudil. "Že ale vládě ani diplomatům ve Varšavě nestojí tak důležitý akt za účast obzvlášť pak po nedávném zavraždění pana Absolona ve Svitavách a následujícím neřešení stran české policie a justice - to je přinejmenším amorální," píše dál Vasicek. To, že se tryzna konala bez české oficiální účasti, zarazilo i Emila Szirmaie, redaktora časopisu Hatikva. Podle Szirmaie, který se pietního aktu zúčastnil, je do jisté míry pochopitelné, že se pozvánka ztratila. Vyjadřuje to ale prý celkový lhosejný postoj českých úřadů k romské otázce.

Novinář Szirmai "Administrativa pana Kavana si podepsala glejt, že tím, že zapoměla na "neznámý holocaust", nahlíží na Romy jako na hadr."

Ben Nighthorse Campbell /senátor/ - "Nejhorší zkušeností Romů ve 20. století byl holocaust. Za války byli Romové posíláni na smrt nacisty na základě své etnické příslušnosti. Nejméně 23 tisíc Romů bylo posláno do Osvětimi. Téměř všichni zahynuli v plynových komorách nebo hladu kvůli strádání nebo na nemoci."

Rychetský Pavel - "Velmi mě to mrzí. Stalo se."

2002

5.4.02 – Mladá fronta

K Letům:

Rychetský Pavel "Každý rok je snižován rozpočtový schodek, a tedy i spotřeba vlády, a to k mojí lítosti neumožnilo manévr spočívající v dobrovolném výkupu od současného vlastníka."

Dostál Pavel "Nechci se k tomu vyjadřovat, existuje usnesení vlády, které respektuji."

Špidla Vladimír "Byl bych raději, kdyby tam vepřín nebyl, na druhé straně opravdu není na místě investovat šest set milionů korun do změny, která je na tu sumu až příliš symbolická."

Růžička Čeněk : "Je to symbol a neumím si představit, že se za takovou ostudu nestydí společnost." "Musíme doufat, že se příští vláda k věci postaví jinak."

Beneš Miroslav /místopředseda ODS/ "Byl to vždy umělý problém, diskreditující zemi ve světě," "Je to pražské intelektuální uvažování. Na našem území je spousta míst, kde došlo k tragédiím, například na silnicích, a nikdo se nepohoršuje, že tomu chybí pieta."

2003

27.1.03 –Zpravodajství ČTK

Den památky holocaustu

Růžička Čeněk - "Jakýkoliv útok na židovský národ musíme chápat jako útok na nás samé,"

13.5.03-Zpravodajství ČTK

Růžička Čeněk - "Po vládě žádáme prostou lidskou věc: abychom mohli své oběti, které na místě prasečáku zahynuli, pietně uctít, jak se sluší a patří. Bohužel, je nám to znemožňováno prasečákem a zápachem z toho prasečáku."

13.5.03-ČT 1-večerníky

Růžička Čeněk - „Vláda sice, ta Zemanova předešlá, rozhodla o tom, že teda je to pozůstatek minulosti, ale odstranění vepřína, tady odtud, z Letů je prostě záležitost zatím v nedohlednu.“

Trojan Václav – „Já se domnívám, že je to ostuda nás Čechů a měli bychom si uvědomit, že tady díky i českým lidem za války docházelo k něčemu, čemu se říká genocida.“

13.5.03-ČRO 1

Růžička Čeněk – „V Letech u Písku je pochováno tři sta dvacet šest. Tedy takhle. Vedle toho prasečáku stávajícího, tam je pochováno nějakých sto padesát obětí. Do té doby, než v táboře vypuknul tyfus, tak to převáželi do nedalekých Mirovic. Ty jsou vzdálený asi dva kilometry od bývalého tábora, od místa bývalého tábora. Tam to pohrbívali prostě do té doby, než ten táborový tyfus vypuknul a bylo jich sto sedmdesát šest.“

K zrušení vepřína: „No, snahy jsou, ale nepokročili jsme nějak tak moc daleko. Včera jsme v této souvislosti pořádali na mirovské radnici seminář, na který jsme pozvali Radu vlády pro národnostní menšiny. Jim jsme předali žádost, aby vláda znovu navrhla projednání o odstranění prasečáku z Letů a rekreačního střediska z Hodonínka u Kunštátu. Na tom semináři jsme se dohodli, že se tak stane, ovšem za předpokladu, že bude v radě vlády většinová shoda.“

„Samozřejmě rádi bychom, ony se tam nedochovaly žádný tyhle budovy z minulý doby, a proto zřídit naučnou stezku s tabulí, kde by se vysvětlovalo žákům škol a prostě návštěvníkům to, co se na těch místech vdehrálo. A myslím si, že je to hodně potřeba, obzvláště v dnešní době vidíme dobře, jak prostě neonacistické skupiny, prostě těch počet členů narůstá, a prostě to všechno, co dělají, že jo, ty pochody, jako byl třeba ten pochod s těma židovskýmá posvátnýmá místama, s nějakýmá pochodněma že, jo. Takže to jako připomíná hodně tu dobu nacismu.“

„ Takhle, u nás to jako je v kultuře, že bereme právě na takovýdle místa svoje děti. Tím se prakticky udržuje ta kultura těch Romů v tomhle ohledu neustále pořád dál.“

2004

13.5.04 – Zpravodajství ČTK

Petice v Letech - postupuje se k české vládě: **Růžička Čeněk**

"Vyzýváme vládu ČR, aby urychleně přemístila vepřín na vhodné místo a vybudovala na jeho místě důstojný památník podle představ bývalých vězňů a pozůstalých po obětech."

29.7.04- Zpravodajství ČTK

Němečtí zástupci Sintů a Romů chtějí, aby se Česká republika zasadila o zrušení vepřína v Letech nedaleko bývalého koncentračního tábora pro české Romy. Předseda Ústřední rady německých Sintů a Romů Romani Rose předal dnes tuto výzvu českému velvyslanci v Berlíně.

Lazar Boris /český velvysl. v Berlíně/: "Nejvyšší představitel Ústřední rady se této záležitosti ujal s velkou vervou. Požádal mě, abych podpořil tuto aktivitu českých a vůbec evropských Romů a abych se zasadil o to, aby prezident Klaus přijal představitele českých Romů,"

"Padl i požadavek likvidace vepřína, který představitelé Romů pokládají za urážku památky Romů, kteří zahynuli za nelidských podmínek v táborech v Letech nebo byli zplynováni v Osvětimi."

"Nepřislíbil jsem podporu, ale přislíbil jsem, že budu informovat."

Rose Romani /něm. organizace/"Česká republika je nyní v EU a má své závazky."

3.8.2004- ČT 1-Události, komentáře

Odškodnění :

Ladislav ŠTICHA, mluvčí ministerstva obrany – „Řada těch žádostí o osvědčení je nekompletní, to znamená, my neustále musíme komunikovat s těmi žadateli, ale pevně věříme tomu, že do konce roku se podaří většinu z nich vyřídit.“

Marcus PAPE, Výbor pro odškodnění romského holocaustu :“Nadále společnost je přesvědčena, že přece Romové tolik netrpěli, což není pravda a taky nevěří Romům.“

K Osvětimi:

Karel HOLOMEK, předseda Společenství Romů na Moravě, Brno: „Já mám z toho pietního aktu, který tam proběhl, poměrně dobrý pocit, už z počtu lidí, kteří se ho účastnili. Bylo to celkem asi šest set osob a taky z docela reprezentativního složení autorit ze zemí, které tam byly. Byl, byl tam především z Polské republiky zástupce prezidenta, dále maršálek polského Sejmu, zástupci regionů, za Českou republiku už tradičně zastupoval český velvyslanec ve Varšavě se svým konzulem v Krakově, na úrovni ministrů tam byla ministryně pro rovné příležitosti z Maďarska, ministr životního prostředí z Německa a samozřejmě především a hlavně Romové ...“ „Přítomní Romové, kteří tam byli, především z těch pamětníků, a to z České republiky a zejména z Německa, mezi těmi Romy a Sinty, kteří také vystupovali, byly velice živé a svědčily o otřesných podmínkách, které v těchto táborech existovaly.“

„Ze spousty těch věnců a z jejich lukrativnosti bych soudil, že ta reflexe do společnosti je skutečně už na žádoucí úrovni, ale z vlastní zkušenosti, kterou mám, především z České republiky, se domnívám, že tomu tak není, protože tyto události stále ještě jsou mimo zájem české veřejnosti, a to je špatné.“

Jana HORVÁTHOVÁ, Muzeum romské kultury, Brno: „V tom devětatřicátém roce skutečně došlo k zákazu kočování a ve čtyřicátém roce následně byly otevřeny kárné pracovní tábory, které byly pro osoby, jež neuposlechly tohoto zákazu a také pro osoby štítící se práce. Nebyly to teda tábory vyložené jenom pro Romy. Ti Romové zde tvořili jakési nižší procento a musím uvést velký rozdíl. Ty kárné pracovní tábory, které existovaly v Letech a Hodoníně, byly pouze pro dospělé muže a tito zde byli internováni jenom omezenou dobu - do tří měsíců. Naproti tomu v létě dvaatřicátého roku, kdy na stejných místech byly otevřeny cikánské rodinné tábory, byl obrovský rozdíl právě v tom, že sem byli umisťováni pouze Romové, čili na rasovém základu a celé romské rodiny, čili včetně žen a dětí, a to vlastně na neomezenou

dobu. Měli zde čekat na další přesun, byli zde vlastně koncentrováni před přesunem do vyhlazovacího koncentračního tábora Auschwitz II-Birkenau, do cikánského lágru.“

20.8.2004- Zpravodajství ČTK

Němečtí zástupci Romů chtějí, aby se Česká republika zasadila o zrušení vepřína v Letech na Písecku.

Boris Lazar / čes.velvysl.v Berlíně/ "Padl i požadavek na likvidaci vepřína, který Romové považují za urážku památky Romů. Petici vyřídím, věc ale nepodpořím."

Jihočeský romský koordinátor **Roman Slivka**: "Uvedené místo by mělo být ve zcela jiném stavu. Osobně se účastním zdejšího pietního obřadu a každoročně mám pocit, že stav a okolí památníku neodpovídá významu místa, kde lidé trpěli a umírali."

"Navrhoval bych vybudovat novou příjezdovou cestu k památníku a dále podporu všech zainteresovaných k získání prostoru k výstavbě kaple či muzea vedle současného památníku,"

2005

8.4.05 /- ČT 1 –18.00

k pietnímu aktu v Letech:

Jaromír TALÍŘ, KDU – ČSL - „Tady to místo zažilo strašně moc slov a málo činů. Já si myslím, že to je podstatně komplikovanější, než jsme si zatím byli schopni připustit.“

Ladislav GORAL, externí pracovník vládní rady pro národní menšiny – „Pan Růžička, který prakticky má tady veškeré příbuzenstvo, hledal peníze i u jiných nadací a i v Radě Evropy, v Unii, všechno možné, ale zatím se žádné peníze na to nesehnaly, žel Bohu.“

Ondřej GIŇA, předseda Gremia romských regionálních představitelů- „Ať se to stane skutečně záležitostí celé společnosti, protože, myslím si, že se to dotýká nás všech.“

9.4.05 – Mladá fronta Dnes

Romští koordinátoři z pražských městských částí se včera - v Mezinárodní den Romů - sešli u památníku v Letech u Písku a znovu si zoufali, že vláda ani parlament neslyší jejich výzvy na proměnu paloučku v důstojné pietní místo. Chystají další petici za odstranění vepřína, který stojí nedaleko pravoslavného kříže.

Danihelová Božena – koordinátorka - z Magist.hl.m.Prahy- "Představovala jsem si, že toto místo bude důstojné, a ne že zde bude stát vepřín a nikdo s tím nic neudělá,"

Fílová Božena – z Magistrátu hl.m. Prahy –si představuje - "Kapličku a hezkou příjezdovou cestu a ne toto, protože to je zneuctění památky Romů,"

Hlavín Václav – pamětník - "Byly tam před válkou dřevěné chatky vždy tak pro pět dětí. Pak se z toho stal sběrný tábor, ale v žádném případě ne vyhlazovací. Romové dokonce chodili k sedlákům do Letů pracovat, samozřejmě pokud chtěli," "Romové měli tyfus a to byl problém, na který umírali. Vepřín dnes nestojí rozhodně na místě tehdejšího tábora, ten byl blíže k cestě,"

Giňa Ondřej - "Je to hanobení míst, kde trpěli a umírali Romové," "V místech bývalého koncentračního tábora pro Cikány v Letech u Písku byla postavena velkovýkrmna prasat. Dodnes tam prasata znesvěcují místo utrpení a smrti Romů,"

11.4.05 – Lidové noviny

S výzvou k odstranění velkovýkrmny prasat v místech bývalého koncentračního tábora v Letech u Písku se zástupci romské komunity v Česku obrátili na prezidenta Václava Klause, český parlament i

mezinárodní instituce, nevládní organizace, církve i veřejnost doma i v zahraničí. Novou petici, která opětovně žádá odstranit stavbu dehonestující místo utrpení a smrti mnoha lidí za druhé světové války - zorganizoval **Parlament Romů ČR** . „Všude v civilizovaném světě se obětem holocaustu projevuje úcta a místa jejich utrpení jsou uchovávaná s veškerou důstojností. Jedinou výjimku ve světě tvoří Česká republika,“

21.4.05 – Hospodářské noviny

Milan Horáček – německý europoslanec čes. Původu- "Je nemyslitelné, aby šedesát let po druhé světové válce bylo v Evropě místo, kde se nectí památka obětí nacismu," "Všichni poslanci, s nimiž jsem o vepříně v Letech mluvil, byli udiveni, že něco takového existuje."

Sekyt Viktor - "Špatnou situaci se snažíme napravit, jenže chybějí peníze a dostatek kvalifikovaných lidí,"

13.5.05 – BBC – česká redakce

Petr PITHART, místopředseda Senátu /KDU-ČSL/

K Letům: „Protože to prostě převážné části veřejnosti nevadí. To je jediné vysvětlení. Kdyby to vadilo, tak by otázka peněz, anebo ta otázka definice toho tábora, což mi připadá obzvláště teda absurdní, jestli to vlastně byl koncentrační, nebo jenom sběrný, nebo snad jenom pracovní, by vůbec prostě nestála. Veřejné mínění je prostě slabé.“

Ke zprávě EP k rezoluci : „Já s ním naprosto nesouhlasím. Oni neříkají, že to budou řešit. Samozřejmě, že to budeme řešit my. Oni na to prostě upozorňují a já jsem si jist, že by upozornili na jakýkoliv jiný srovnatelný případ a já jsem rád, že to tak prostě je, protože teď už jsme opravdu Unie a jestli tady je šedesát let míru, tak je to proto, že se Evropané stále víc a víc prostě vměšují do svých takřkajíc vnitřních záležitostí, pokud jde o základní lidská práva.“

Klaus Václav : „, že je to vměšování se do vnitřních záležitostí České republiky.“

14.5.05 – Lidové noviny

Václav Klaus –Prezident - byl tábor zřízen pro ty, „kteří odmítali pracovat“. V Letech - „nikdy nebyl koncentrační tábor v tom slova smyslu“.

Prezident rovněž označil za „tragickou ukázkou absence demokracie v Evropském parlamentu“ fakt, že europoslanci odhlasovali rezoluci, podle které má být z Letů odstraněn vepřín, který na místě bývalého koncentračního tábora stojí.

Podle Klause nebyly „tím, co bývá tradičně chápáno jako oběť koncentračního tábora“, ale „primárně oběti spojené s epidemií skvrnitého tyfu“. Klaus také dodal, že tábor nebyl pro Romy, ale „pro ty, kteří odmítali pracovat“.

Gebhart Jan – historik „Lety zřídilo v srpnu 1940 protektorátní ministerstvo vnitra pro lidi, kteří neměli domovské právo. Tedy pro kočovníky, což ve své většině znamenalo Romy,“ „Hned na začátku roku 1942 se Lety staly součástí konečného řešení romské otázky. Výběr byl již zcela rasový a Lety sloužily jako přestupní stanice pro vyhlazovací tábory,“ „nedohlíželi příslušníci SS ale čeští protektorátní četníci“.

Ke kritice prezidenta se přidali :

Karásek Svatopluk vlád.zmocněnec pro lid.práva „Je to absolutně nepatřičné prohlášení,“

Dostál Pavel : „Mám jiný názor než pan Klaus, Tábor zřídili Češi a já cítím morální dluh.“

Veselý Ivan „Neměl by strkat hlavu do písku a motat se do diskuse historiků,“

15.5.05 – Zpravodajství ČTK

Paroubek Jiří - Premiér : "Podle dokladů, které jsem já měl k dispozici, to byl koncentrační tábor, ze kterého byli lidé posíláni do táborů likvidačních," "Měli bychom si občas nechat nastavit zrcadlo," "Určitě se tu částí našich spoluobčanů stalo bezpráví, a není cestou zavírat před tím oči a říkat, že nic se nestalo,"

Kühnl Karel - "V Letech, podobně jako v Terezíně lidé trpěli, proto si zaslouží, abychom jejich památku ctíli,"

Bublan František - "Musíme se rozhodnout mezi materiální a morální stránkou věci,"

Topolánek Mirek - "problém Letů je symbolický a ta symbolika je hluboká". "Určitě se to dá řešit lépe. Mě ale urazilo, že se z toho udělal evropský problém. Tak to nevidím,"

Romani Rose - předseda Ústřední rady německých Sintů a Romů- "Prezident Václav Klaus zachází cynicky s genocidními zločiny spáchanými na Sintech a Romech za nacismu a zkresluje historickou skutečnost,"

16.5.05 – Právo

Premiér **Jiří Paroubek** (ČSSD) – Ke Klausovi: „Mám jiný názor. Podle všech dokladů, které jsem měl k dispozici, neříkám, že všechny byly věrohodné, byl v Letech koncentrační tábor pro romské spoluobčany. Nebyl to vyhazovací tábor. Byly z něj však lidé posíláni do likvidačních táborů,“ „Určitě se tady jistě části našich obyvatel stalo bezpráví. My bychom na to měli reagovat,“

21.5.05 – Právo

Ličartovský Štefan - Předseda romského sdružení Archeus : „Každý takový tábor je koncentrační, protože člověk je v něm izolovaný, nesvobodný a musí dělat všechno, co mu přikáže dozorce. Pro mne to byl koncentrační tábor,“

„Vím, že jde o velké peníze, ale stát by měl udělat gesto a dát finanční prostředky na přemístění stavby,“
„Ten kříž s kameny, který už tam je, to je málo,“

Veselý Ivan Předseda romského sdružení Dženo : „Měli bychom se dívat do budoucna. Památník tam sice je, ale dokud tam stojí vepřín, tak se pohrdá oběťmi,“

K europoslanci Horáčkovi: „Nevidím to z jeho strany jako pomoc českým Romům, ale snahu rozeštvat české Romy a vládu. Za konstruktivní bych považoval, kdyby Horáček přispěl k řešení, jak prasečák vykoupit a posunout ho dál, aby lidé nepřišli o práci,“

26.5.05 – Právo

Němec Pavel –vicepremiér : „Aby vepřín na místě tábora nestál, je optimální varianta,“ „Mohou probíhat určitá jednání o odkupu toho pozemku, zveřejňovat cenu by ale bylo netaktické,“

Paroubek Jiří : „Rýsuji se dvě možnosti, o kterých by měly spolurozhodovat romské občanské iniciativy. Jedna možnost je zřídit tam skutečně památník,“

9.6.05 – Zpravodajství ČTK

Svatopluk Karásek zmocněnec pro lid.práva - "Potřebujeme na citlivé jednání klid. Hledám smířčí řešení, které by nebylo jen opakováním situace před osmi lety," "ohromná suma je pro vládu absolutně nemožná".

10.6.05 – Zpravodajství ČTK

Ředitel AGPI **Jan Čech** /velkovýkr.vepřů/ : "My se z principu nebráníme žádnému řešení, které bude vhodné a nepoškodí naši společnost," "Řešení je, aby se vepřín přestěhoval, s tím, že by pomohli různí lidé i spolky,"

Karásek Svatopluk : "Jde o to, jak tu částku složit a kolik jsou do toho ochotni dát oni (AGPI). Staré auto a nové je rozdíl, tak musejí také uznat, že za nový musejí také něco dát,"

4.11.05 – Zpravodajství ČTK

Orgoniková Lucie –mluvčí vlády : "Pan premiér má zájem na tom, aby byl problém vepřínu v Letech alespoň v základních parametrech vyřešen do konce tohoto volebního období." " vláda pro tyto účely vyhradí "minimálně desítky milionů korun"

Karásek Svatopluk - "Musel bych znát konkrétní částku. Je ale potřeba nejméně 300 milionů,"

2006

12.1.06-Zpravodajství ČTK

reakce na slova a postavení kamene „obětem“ nacionalistické Národní strany k Letům:

Karásek Svatopluk -"Je děsivé, že zde stále ještě existují nacionalistické síly, které se tváří, jako by byl nějaký rozdíl mezi sběrným a koncentračním táborem."

12.1.06 – Zpravodajství ČTK

Petra Edelmanová – předsedkyně NS "Ty tam byly deportovány z toho důvodu, že nebyly schopny pracovat," "Samozřejmě, když někdo nemá hygienické návyky a potom šíří infekční nemoci, tak je to víceméně vina na jeho straně."

Svatopluk Karásek : "Je děsivé, že zde stále ještě existují nacionalistické síly, které se tváří, jako by byl nějaký rozdíl mezi sběrným a koncentračním táborem."

13.1.06 – Zpravodajství ČTK

Veselý Ivan – Dženo -"Pojedeme se tam podívat a zdokumentujeme to. Měli bychom ale nechat pracovat státní správu a policii"

Radka Kovářová – mluvčí ministerstva vnitra : "Z informací vyplývá, že policie dbá na to, aby nedošlo k porušení platných právních předpisů, a svůj postup koordinuje s místní samosprávou,"

13.1.06 – Zpravodajství ČTK

přemístění vepřína v Letech:

Paroubek Jiří , premiér : "Pokud to bude za stamiliony, no tak budeme jednat tak dlouho, aby to třeba přesáhlo rámec volebního období, aby to bylo za desítky milionů,"

"To znamená, aby byly peníze, aby byl připraven projekt." "My jsme neřekli, že ty Lety (výkrmná) nebudou stát,"

Jandera Rostislav – starosta Letů : "Jestli ho tam někdo přivezl, od toho je policie. Ať policie laskavě zajistí odstranění toho kamene. Nebudu říkat, že to budu odstraňovat za peníze, které má obec,"

Čeněk Růžička "Kauzu nevnímáme jako konflikt romských sdružení a jakési okrajové politické strany. Jedná se o nebezpečný celospolečenský problém, a proto očekáváme důraznou reakci českých politiků,"

13.1.06 – Mladá fronta Dnes

Bublan František - „Je to poskakování na hraně zákona, i když samotný text na pamětní desce asi napadnutelný není. Jde spíše o podtext. Chtějí zpochybnit utrpení Romů. Jsem proti instalování toho pomníku. Jednáme se starostou, který by stavbě měl zamezit rozhodnutím ve správním řízení. Policie by zase měla předejít střetům nacionalistů s odpůrci.“

14.1.06-Právo

Paroubek Jiří- "Jsme připraveni celou věc dořešit do konce volebního období. To znamená, aby byly peníze, aby byl připraven projekt, pokud to bude realistické. Pokud to bude za stamiliony, budeme jednat tak dlouho, aby to třeba přesáhlo rámec volebního období a bylo to za desítky milionů. Nechci se smířit s tím, že bychom platili jakoukoli cenu."

17.1.06 – Mladá fronta Dnes

Kámen s nápisem Obětem je u bývalého sběrného tábora Romů

Jandera – starosta Letů - „Bavil jsem se zde s policisty z Čimelic a ti říkali, že není třeba nic podávat. Proto jsme dosud nepodalí žádné trestní oznámení.“

Růžička Čeněk : „Je to drzost nejhrubšího zrna. V sobotu do Letů také přijedeme,“

19.1.06 – Zpravodajství ČTK

Růžička Čeněk - "Pro mě je důležité, abychom ukázali českému národu, že Romové se chovat umějí i ve vyhrocených situacích," "My Romové máme v naší kultuře takové věci, které se snažíme dodržovat. Pomáhá nám to překonávat těžkosti. Jedna ze zásad je, že nenecháme nikoho poskvřnit čest našich předků,"

19.1.06-Zpravodajství ČTK

I přes odstranění kamene chtějí členové Národní strany v sobotu do Letů přijet, aby zde podle svého původního plánu uspořádali pietní akt. Samotný pomník podle **Eliáše** není důležitý. "Je to pietní akt. Nejsou zapotřebí tyto atributy, chceme jen uctít památku,"

20.1.06 –Zpravodajství ČTK

Konflikt s NS – kámen v Letech

Pape Markus - "Jediná možnost je asi osobně (členům strany) vysvětlit význam a posvátnost místa pro pozůstalé po obětech tábora. Důležitý je dialog. Rozhodně tam ale nebude žádný konflikt"

"Možná, až si na místě s bývalými vězni promluví, uznají, že udělali nějakou chybu."

20.1.06 – Mladá fronta Dnes

Kámen z Let odvezen:

Zárybnický Pavel – místostarosta - „Ten balvan odstranila obec po jednohlasném rozhodnutí zastupitelů, protože chceme ukončit válku, kterou s námi vede Národní strana.“ „Kámen odvezl soused, který má autodopravu. Je nyní pod zámkem, aby jej nikdo nepoškodil. A pokud bude Národní strana chtít, může nás požádat o jeho vrácení s tím, že zaplatí náklady na odstranění z obecního pozemku.“

Romové se chystali, že sami kámen odvezou a sháněli jeřáb:

Růžička Čeněk : „Udělám to, co musím. Mám tam pohřbeného dědu a bráchu, takže nemůžu dopustit, aby nacionalisté znevážili posvátné místo, kde došlo ke genocidě českých Romů. Nikdo mi nezabrání, abych s pomocí jeřábu a nákladáku kámen odstranil.“

20.1.06-Radiožurnál

NS chtěla památník „Obětem“ označit za kult.památku

Vítězslav Jandák – min.kultury : Určitě to nebudu prohlašovat za kulturní památku, to se na mě nezlobte, protože památka má svou historii, památka má nějaký svůj osud, ale tento šutr má možná prapodivný osud a já si myslím, že je to souboj trošku politický opět, a to je špatně.“

21.1.06 – TV Nova -TN

V Letech se sešli nacionalisté a Romové

Josefa ŠUBRTOVÁ pamětnice : „Mně tady zemřel dědeček v tom lomě, jo. No a měla jsem tady manžela taky.!

Markus PAPE, Výbor pro odškodnění romského holocaustu/Policie ho odvedla/ „Nemůžu si stěžovat na policii, navíc jsem měl možnost hned podat trestní oznámení, že jsem byl fyzicky napaden.“

Petra EDELMANNOVÁ, předsedkyně Národní strany- k odstranění kamene: „Věříme, že ho použije jako základní kámen na stavbu nového vepřína, který vystaví ruku v ruce všechny cikánské spolky svépomocí.“

Čeněk RŮŽIČKA, Výbor pro odškodnění romského holocaustu: „Tyhle lidi, ty jdou, ty nemají vůbec jako morální hodnoty v sobě zakódované.“

21.1.06 – ČT 1

Petra EDELMANNOVÁ, předsedkyně Národní strany – „Jsme to my, kdo hájí paměť a jméno národa.“

Markus PAPE, Výbor pro odškodnění romského holocaustu: „Já si nemyslím, že vůbec to stojí za řeč mluvit o nějakém přestupku. Já jsem se jenom ptal, co na tom místě dělají, nato jsem byl fyzicky napaden.“

Jaromír ŠTĚTINA, senátor /neustraník/ : „Chci podat svědectví o tom, že to první fyzické napadení při té šarvátce pocházelo od těch mužů s bílými páskami, který jsou pravděpodobně pořadateli.“

Anna POLÁKOVÁ, účastnice pietního aktu : „Můj syn byl v roce 2002 brutálně napaden čtyřmi skiny. Jeden z těch dneska tady nese vlajku Národní strany.“

Čeněk RŮŽIČKA, Výbor pro odškodnění romského holocaustu : „Tohle je posvátné místo naše.“

21.1.06 – Čro – Radiožurnál

Čeněk RŮŽIČKA, předseda Výboru pro odškodnění romského holocaustu : „Tak, prostě sešli jsme se tady, abychom zabránili hanobení tohoto posvátného místa pro nás.“

Jaromír ŠTĚTINA, senátor : „Tady byl porušen paragraf 261 trestního zákona, který říká, že je trestné popírání genocidy a já jsem dokonce na to upozornil velitele píseckého. Co bude dělat on, to záleží samozřejmě na něm.“

jihočeský policejní mluvčí: „Policie si pořizovala záznam zvukový a obrazový z této akce a samozřejmě tento záznam budeme nyní analyzovat, zda v daném případě došlo k podezření ze spáchání jakéhokoliv trestného činu nebo přestupku.“

23.1.2006 – Zpravodajství ČTK- Pressklub Frekvence 1

Jandák Vítězslav – min.kult. : "Cítím totiž potřebu, aby byl v této zemi vybudován skutečný památník holocaustu. Někdo namítne, že tu máme Terezín, ale když vidíme, co to by holocaust - že to byli Romové, slabomyslní, Židé, tak si myslím, že skutečný památník u nás chybí. Měl by být vybudován na jiném místě, které může být navštěvováno ze zahraničí, bude dostupné všem lidem, a ne kvůli tomu bourat vepřín," "Je tam důstojný pravoslavný kříž, u kterého se bohužel schází velmi málo lidí. Většinou tehdy, když jsou u toho televizní kamery a novináři. Proto hledám něco jiného. Abychom skutečně něco důstojného pro Romy, Židy a oběti holocaustu vybudovali,"

K NS se vyjádřil: **Jandák Vítězslav**: "Jsou to lidi a mají právo na svůj názor." "Ti lidé nejsou v hladině mého vnímání. Je to strana, která ohrožuje bezpečnost státu? Není, vždyť kolik jich je,"

23.1.06 – Lidové noviny

Karásek Svatopluk : zmocněnec pro lid.práva: „Přijel jsem, abych Romům vyjádřil solidaritu na místě, na kterém se daly hrozné věci.“

23.1.06 – ČT 1 – Reportéři

Spor kolem tábora v Letech :

Václav HAVEL, „Já považuju za velmi smutné, že se najednou tady rozvinuly takové debaty, že snad ten koncentrační tábor byl jakýsi lepší, než jiné koncentrační tábory, že snad ani nebyl koncentrační, že tam lidé umírali prostě proto, že byli špindírové, a to celý jakoby ukazovalo směrem k tomu, čemu se říká teorie osvětivské lži.“

Rozálie, pamětnice : „Někdo mluví, co bude, co přijde, co se může stát. Vždyť to začíná zrovna tak, jako to začínalo před Hitlerem.“

Petra EDELMANNOVÁ, předsedkyně Národní strany: „Já nevím, proč bysme měli provokovat, když Národní strana, jménem národní, postaví památník v Letech, který uctívá oběti 2. světové války, české vlastence, všechny ty, co bojovali proti fašismu.“

Václav Havel : „To celý je pokrytectví, když tam je napsáno "Obětem". Je to kámen, který tam navalili polofašisti a byl by to památník polofašistům navždy, na tomto místě. Ten tam prostě být nemůže.“

Petra EDELMANNOVÁ, předsedkyně Národní strany : „V době, kdy ničí váhu, mají neartikulované projevy cikánských štváčů, než slova historiků z Akademie věd, se nelze divit tomu, že se v Čechách kradou pomníky obětem nacistické zvěle.“

Markus PAPE, publicista : „To je místo Romů, kde trpěli Romové a oni tam nemají co dělat.“

Petra EDELMANNOVÁ, předsedkyně Národní strany: „Národní strana se po patřičné rozvaze rozhodla věnovat tento čtyřtunový kámen cikánskému bardovi Čeňku Růžičkovi. Věříme, že ho použije jako základní kámen na stavbu nového vepřína, který vystaví ruku v ruce všechny cikánské spolky svépomocí.“
„Diskuse o tom, že v Letech nebyl koncentrační tábor, je diskusí ...“

Markus PAPE, publicista - „Stop nacismu. Stop nacismus. Stop nacismu.“

Petra EDELMANNOVÁ, předsedkyně Národní strany : „Pracovní tábor Lety nebyl vyhlazovacím koncentračním táborem, například jako byly Osvětim či Buchenwald.“

Jiří PERNES, historik: „Podle mého názoru spory o to, jestli to byl koncentrační tábor, nebo nebyl, dnes jsou pouhým slovíčkařením, protože ti lidé tam byli soustředěni, koncentrováni, čili byl to koncentrační tábor v každém případě.“

Petra EDELMANNOVÁ, předsedkyně Národní strany : „Národní strana neudrhuje kontakty s neonacisty v České republice.“

Ondřej CAKL, hnutí Tolerance a občanská společnost : „Maximálně mě překvapilo, že na demonstraci Národní strany v čele týhle tý politický strany nese transparent člověk, Tomáš Ovsený, kterej je pachatel rasově motivovaný trestný činnosti. Napadl Roma a ještě v minulosti, před půl rokem, byl na demonstraci neonacistů v Brně.“

Anna POLÁKOVÁ, matka napadeného: „Teď jsem se právě rozčílila, protože jeden z těch, který měli, který dostal podmínku za to, co se stalo, protože to je mladej člověk, kterej, kterej může sklouznout, tak dneska tady nese vlajku Národní strany a za deset let tady ty lidi může i střílet.“

Ondřej CAKL, hnutí Tolerance a občanská společnost: „No, to je jeden z důkazů, jakýsi mozaiky, že přeci jenom ty kontakty na ty neonacisty mají.“

Václav Havel : „Někdy se to nenazývá fašismem, ale nese to jeho rysy, že. Je to obvykle spojeno s takovým jakýmsi fanatickým, ale zároveň zbabělým, vlastenectvím. Oni mluvěj o vlasti a národu způsobem, jakým žádný skutečný hrdina, který cosi vykonal pro tu zemi, jakým nikdy nemluví, že.“

Petra EDELMANNOVÁ, předsedkyně Národní strany : „Jsme to my, kdo je v právu. Jsme to mi, kdo hájí paměť a jméno národa.“

Václav HAVEL: „Jsou to lidé za časté zbabělí, zamindrákovaný, zapšklí, nakyslí, který, který si cosi sami sobě potvrzují, nějakým způsobem si řešejí jakési své komplexy siláckými řečmi.“

24.1.06 – TV Nova – Na vlastní oči

Matěj ŠARKÖZY, romský aktivista : „Já si to neumím dost dobře představit a nevím, co tím vlastně sledujou. Proč tam Národní strana dává nějaký kámen s nápisem, já tomu nerozumím, nevím, co tím chtějí říct nebo co tím chtějí vyjádřit.“

Jana HORVÁTHOVÁ, ředitelka Muzea romské kultury Brno : „To, co se děje tedka v Letech s tím kamenem, to je samozřejmě provokace. Je to provokace. Já to vidím i podle mailů, které nám dochází, vyložené provokativní o tom, že tady do muzea nám pustí cyklón B a tak podobně.“

Petra EDELMANNOVÁ, předsedkyně Národní strany : „Samozřejmě, když někdo nemá hygienické návyky a potom šíří infekční nemoci, tak je to víceméně vina na jeho straně.“

Jana HORVÁTHOVÁ, ředitelka Muzea romské kultury Brno : „Romové, teď cikáni v té době tvořili pět až patnáct procent, čili určité vlastně nižší procento. Veliká změna nastala v létě dvaatřicátého roku, kdy na základě nového nařízení o potírání cikánského zlořádu byly na těchto místech v Hodoníně i teda v Letech otevřeny cikánské tábory a ty na rozdíl od těch kárných pracovních byly rodinné, čili tam byly vězněny už i děti, ženy, celé rodiny. Na rozdíl od toho kárného pracovního tábora tam byli uvězněni na neomezenou dobu a vlastně tam měli čekat na další řešení cikánské otázky, které potom dostoupilo do toho stavu, že tedy měli být transportováni do Osvětimi.“